

แบบการใช้ที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภออลอง จังหวัดแพร่

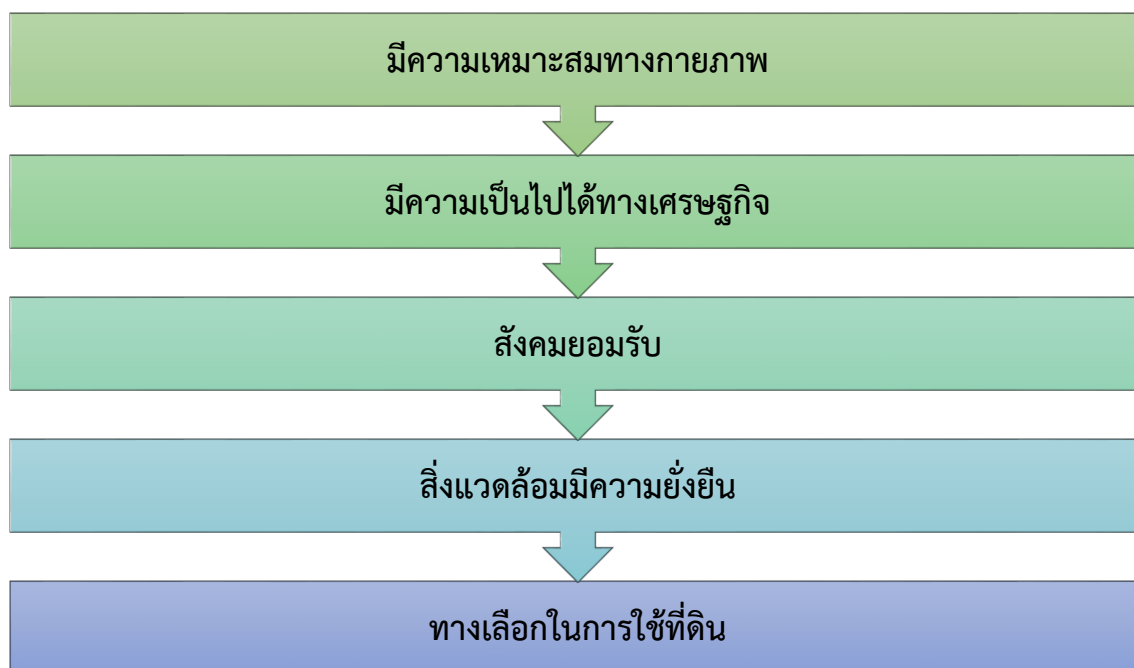

เอกสารวิชาการ
สถานีพัฒนาที่ดินแพร่
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2564

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้

คณะผู้จัดทำ
กันยายน
2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
1.5 นิยามศัพท์	1-2
1.6 คำสำคัญ	1-4
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์	2-1
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-7
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-11
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-16
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-6
3.3 ทรัพยากรดิน	3-10
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-9

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-2
6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.4 เขตการใช้ที่ดิน	6-5
6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-16
6.6 การจัดการความเสี่ยง	6-16
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดิน	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-3
7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-4
เอกสารอ้างอิง	อ1
ภาคผนวก	
ภาคผนวกที่ 1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้	ผ1-1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาแพร่ ปี 2532-2561	2-9
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	2-13
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ปี 2563	2-16
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ปี 2564	2-17
2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ปี 2562	2-19
2-6 รายได้เฉลี่ยครัวเรือน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ปี 2562	2-22
2-7 รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ปี 2562	2-23
3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย	3-1
3-2 บ่อบาดาล ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	3-7
3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	3-15
3-4 สมบัติดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	3-16
3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	3-20
4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	4-3
5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	5-6
6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	6-2
6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	6-5
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-5
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-7
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ (พ.ศ. 2565-2569)	7-9

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	2-4
2-2 ความลาดชัน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	2-5
2-3 ภาพตัดขวางภูมิประเทศ ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	2-6
2-4 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดแพร่	2-10
2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดแพร่	2-11
2-6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	2-15
2-7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	2-17
2-8 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	2-24
3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	3-3
3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	3-4
3-3 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	3-5
3-4 ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	3-8
3-5 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	3-9
3-6 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	3-18
3-7 ทรัพยากรดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	3-19
3-8 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	3-21
4-1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	4-4
4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	4-8
4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	4-10
6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	6-15
6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	6-16

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้มีการบัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น สถานีพัฒนาที่ดินแพร่ จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ มีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่ และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2563 - 30 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนา

จังหวัด แผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลตำบลหรือแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล (ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดำเนินการ)

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สรุปรวบรวมข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่าง ๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“**ที่ดิน**” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“**ที่ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“**ที่ดิน**” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้

หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำขึ้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายรวมถึง หิน กรวด หาย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทพวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่คำนวณการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขอบเขตการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องมาจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา, 2551)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ได้ให้ความหมายของการวางแผนการใช้ที่ดินว่าเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางการลงทุน แนวทางของการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่าง ๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB , 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

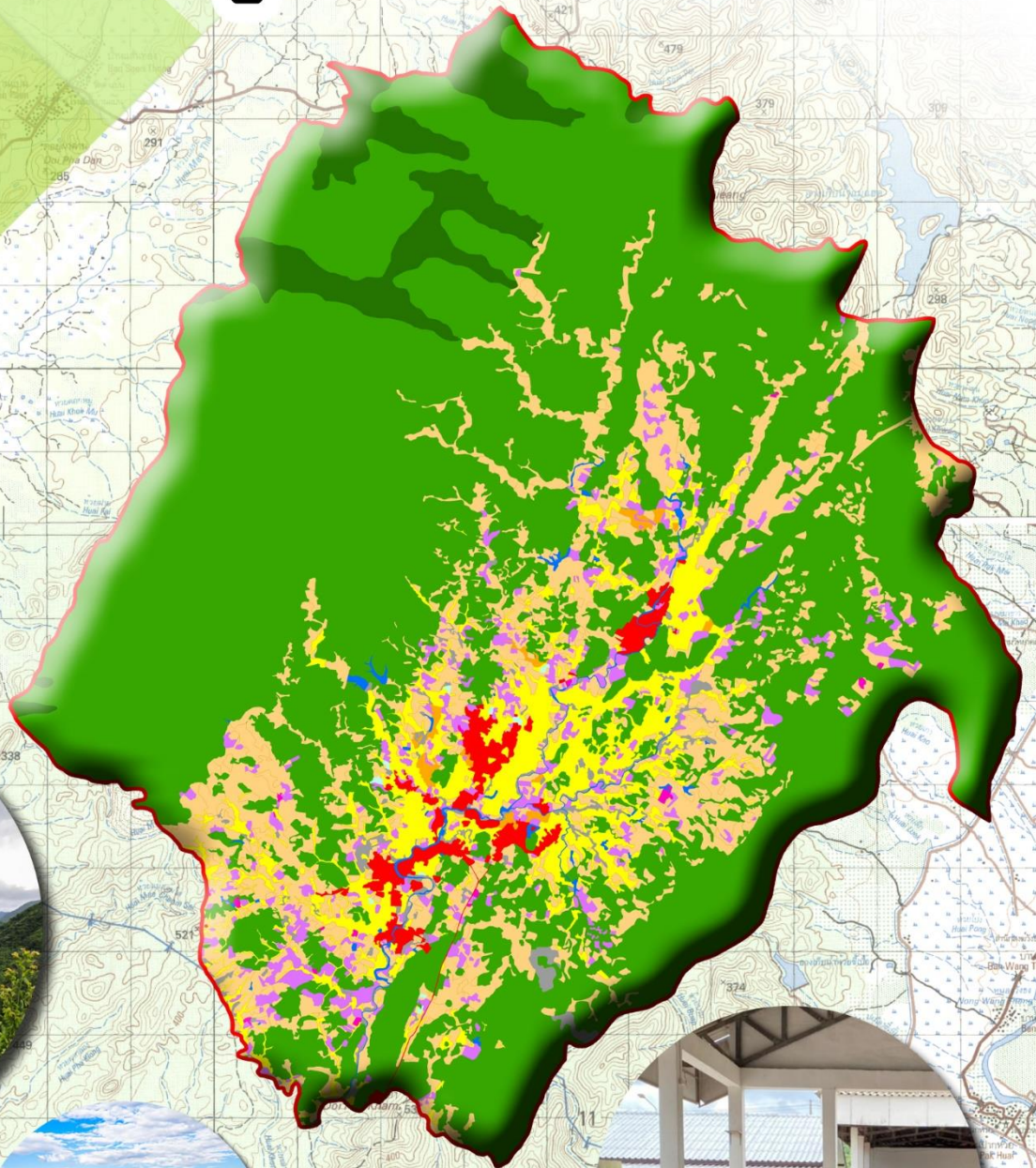
1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญ

“ดินดี น้ำสมบูรณ์”

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ โดยตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอลอง มีเนื้อที่ 251.29 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 157,059 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังรูปที่ 2-1

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลห้วยหม้าย อำเภอสอง จังหวัดแพร่ และตำบลจางเหนือ อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลต้าผามอก อำเภอลอง จังหวัดแพร่

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลทุ่งแก้ว ตำบลวังหลวง และตำบลน้ำริด อำเภอหนองม่วงไข่ และตำบลวังหงส์ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลนาสัก อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง

ตำบลเวียงต้ามีถนนสายหลัก คือ ทางหลวงชนบท พร. 4009 ถนนท้องถิ่น พร. 3089 (บ้านม่อน-บ้านเวียง) ถนนท้องถิ่น พร. 3019 (บ้านน้ำดิบ-บ้านผาคัน) ถนนสปก. พร. 44904 (ถนนรพช.-บ้านห้วยป่าไร่) ถนนโยธาธิการ พร. 2033 (บ้านต้าผาลาย-บ้านต้าแหลง) (สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม, 2559)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านแป้น

หมู่ที่ 6 บ้านผาลาย

หมู่ที่ 2 บ้านเหล่า

หมู่ที่ 7 บ้านหัวฝาย

หมู่ที่ 3 บ้านม่อน

หมู่ที่ 8 บ้านเหล่าศรีภูมิ

หมู่ที่ 4 บ้านน้ำดิบ

หมู่ที่ 9 บ้านสันติสุข

หมู่ที่ 5 บ้านแหลง

หมู่ที่ 10 บ้านแสนทอง

(เทศบาลตำบลเวียงต้า, 2563)

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

ที่ตั้งตำบลเวียงต้า สันนิษฐานว่าเป็นที่ตั้งของชุมชนโบราณยุคหินใหม่ เพราะพบหลักฐานขวานหินอยู่ตามถ้ำต่าง ๆ ทั่วไป ชาวบ้านเรียกว่า เสียมตุ่น ขวานหิน ดังกล่าว ชาวบ้านได้นำมาเก็บรักษาไว้ ส่วนใหญ่จะสูญหายไป หลังจากนั้นเมื่อประมาณ 1000 ปีมาแล้ว ชาวลัว ได้เข้ามาตั้งชุมชนอยู่ในบริเวณนี้ สันนิษฐานว่าซากเครื่องปั้นดินเผา อาวุธโบราณ เครื่องมือการเกษตร และไหกระดุก ที่ชาวบ้านขุดพบโดยทั่วไป ร่องรอยกำแพงเมืองและคูเมือง ที่บ้านเวียงและที่เวียงปู นอกจากนั้นยังพบ

ซากวัดร้างอยู่ในบริเวณนี้ประมาณ 10 วัด หลักฐานที่ชาวบ้านขุดพบจะเป็นพระเครื่องแต่ไม่พบซากอิฐ สันนิษฐานว่าวัดส่วนใหญ่จะสร้างด้วยวัสดุไม้ จากวัดต่างๆ เหล่านี้ชุมชนชาวลัวะจะตั้งอยู่รอบๆ บริเวณวัด เป็นบริเวณประมาณ 10 กิโลเมตร สองฝั่งลำห้วยแม่ต้า และชาวลัวะเป็นเผ่าที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ชาวลัวะได้รับฉายาว่า “นักรบผี” คือชอบบอกรบในตอนกลางคืน ตอนกลางวันจะซ่อนพรางตัวอยู่ในถ้ำ จึงเป็นที่เกรงขามของศัตรู ทำให้สามารถรักษาชุมชนไว้ได้เป็นเวลานาน อาวุธของชาวลัวะมีลักษณะพิเศษ คือ ปลายดาบจะงุ้มลงปลายดัก ยาวประมาณ 2 ฟุตครึ่ง และมีด้ามยาวเท่ากับตัวดาบ สามารถใช้ฟัน ศัตรูจากบนหลังช้างได้

ต่อมาเมื่อสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ราวปี พ.ศ. 2412 เจ้าฮ้อยหลวง เจ้าฟ้าเมือง เชียงตุงเป็นชาวเงี้ยว ได้สมรสกับแม่เจ้าคำป้อแห่งเมืองแพร่ มีลูก 4 คน เจ้าเมืองอินทร์ รัตนภาค เจ้า เมืองพรหม รัตนภาค แม่เจ้ายอด (ยอดคำ) และเจ้าแม่จอมศรี (มณีวงศ์) พร้อมด้วยข้าทาสบริวารชาว เงี้ยวพร้อมช้างกว่า 100 เชือก เข้ามาตั้งถิ่นฐานเพื่อทำ ไมให้กับบริษัททำป่าไม้ของอังกฤษ คือ บริษัท อิสต์เอเชียติก โดยเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณบ้านม่อน หมูข้าทาสบริวารได้แยกย้ายกันไปตั้งถิ่นฐานตาม คຸ່ງน้ำต่างๆ สองฝั่งห้วยแม่ต้าเพื่อทำการชักลากท่อนซุงลงไปในลำห้วยแม่ต้าและคัดซุงที่ติดข้างฝั่งให้ไหล ไปตามน้ำในฤดูน้ำหลาก

ลักษณะการปกครองของเวียงต้าเมื่อชุมชนต่างๆ ได้ขยายตัวขึ้นเรื่อยๆ จึงได้รับการยกระดับขึ้น เป็นเมืองขึ้นตรงกับจังหวัดลำปาง มีพ่อเมืองเป็นผู้ปกครองในแต่ละปีจะต้องส่งส่วยให้เจ้าเมืองลำปาง คือ เหล็กจากบ่อต้า 1 ก้อน หนักประมาณ 5 กิโลกรัมและไม้สักขนาด 10 ก้า ยาว 20 วา 1 ท่อน

หลังจากนั้นมีการปฏิรูปการปกครอง ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ยุบเลิกเมืองต้าให้เป็นตำบลหนึ่งของ อำเภอลอง จังหวัดลำปาง ตำแหน่งพ่อเมืองยุบเลิกให้เป็นกำนัน

ปี พ.ศ. 2475 ได้โอนตำบลเวียงต้าและอำเภอลองมาขึ้นกับจังหวัดแพร่ ที่มาของชื่อหมู่บ้าน ต่างๆ ในตำบลเวียงต้า เมื่อชุมชนชาวเงี้ยวที่ตั้งอยู่สองฝั่งริมห้วยแม่ต้าขยายตัวมากขึ้นจากการอพยพเข้า มาเป็นลูกจ้างทำไม้และเข้ามาขายสินค้า มีการแต่งงานระหว่างคนเมืองกับชาวเงี้ยว จึงเกิดเป็นหมู่บ้าน ต่างๆขึ้น ตั้งชื่อหมู่บ้านตามสถานที่ตั้งและมีชื่อตำนานหน้าทุกหมู่บ้าน ครั้งแรกมีจำนวน 7 หมู่บ้าน คือ ต้าแป้น ต้าเหล่า ต้าเวียง ต้าม่อน ต้าน้ำดิบ ต้าแหลงและต้าผาลาย เมื่อมีการตั้งเป็นตำบลได้ตั้งชื่อตาม บ้านต้าเวียง แต่กลับเป็นตำบลเวียงต้า พร้อมกับให้เอาคำว่าตำนานหน้าชื่อบ้านต่างๆออก เพื่อป้องกันการ สับสนและได้ยุบบ้านต้าเวียงรวมกับต้าม่อน จึงเหลืออยู่ 6 หมู่บ้าน คือ บ้านแป้น บ้านเหล่า บ้านม่อน

บ้านน้ำดิบหัวฝาย บ้านแหลงและบ้านผาลาย แต่ชื่อวัดต่างๆ ยังใช้ชื่อเดิม เช่น วัดต้าแป้น วัดต้าเหล่า วัดต้าเวียงและวัดต้าม่อน

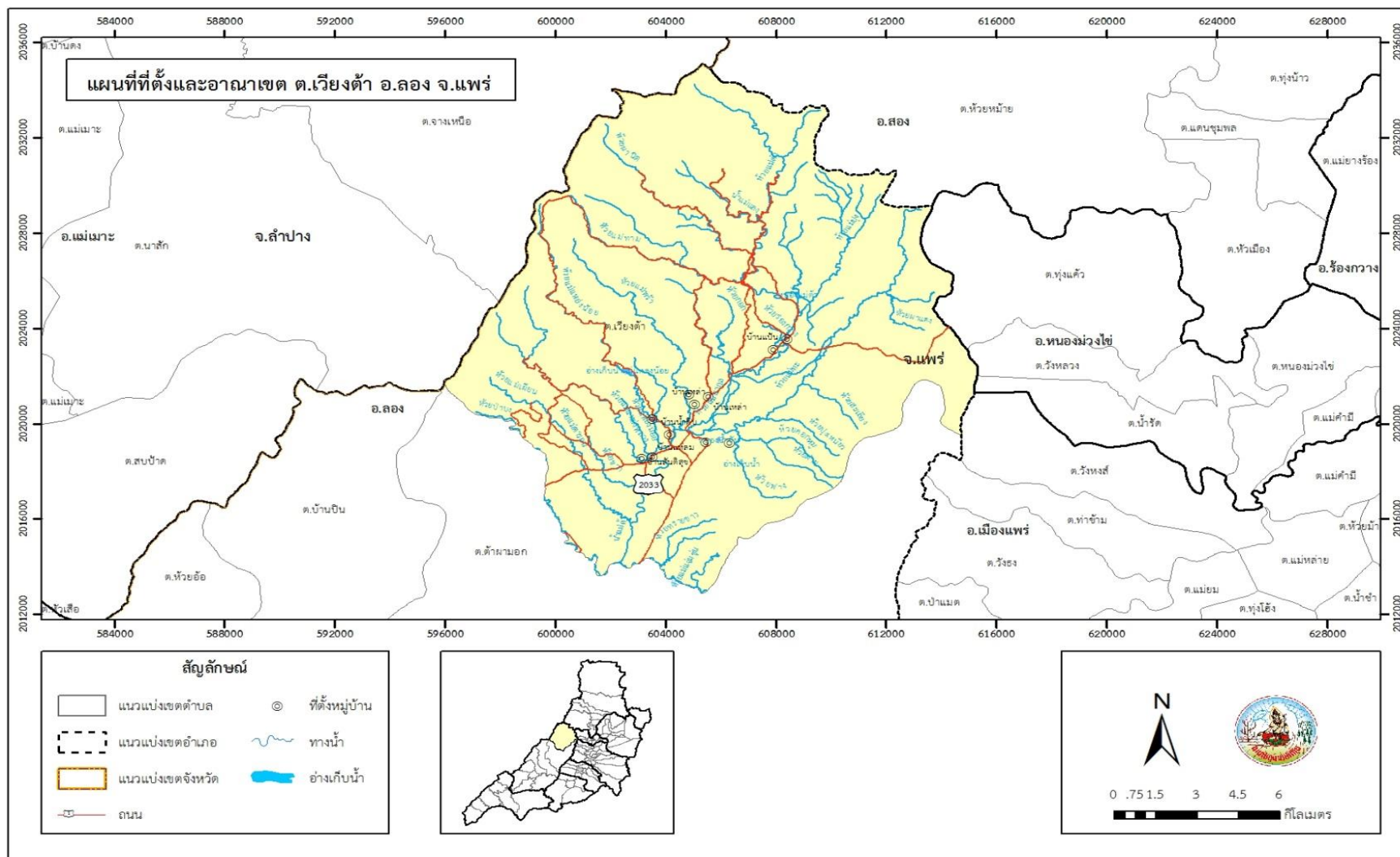
ในปี พ.ศ. 2534 บ้านน้ำดิบหัวฝาย แยกออกเป็น 2 หมู่บ้าน เป็นหมู่ที่ 7 บ้านหัวฝาย ปี พ.ศ. 2535 บ้านเหล่าแยกออกเป็น 2 หมู่บ้าน เป็นหมู่ที่ 8 บ้านเหล่าศรีภูมิ ปี พ.ศ.2544 บ้านแหลง ได้แยกออกเป็น 2 หมู่บ้าน เป็นหมู่ที่ 9 บ้านแหลงสันติสุข และบ้านแป้น ได้แยกออกเป็น 2 หมู่บ้าน เป็นหมู่ที่ 10 บ้านแสนทอง ปัจจุบันตำบลเวียงต้าจึงมีทั้งหมด 10 หมู่บ้าน

2.4 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศมีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงพื้นที่สูงชันมาก โดยส่วนใหญ่มีความลาดชัน 50-75 เปอร์เซ็นต์ เป็นพื้นที่สูงชันมาก ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่มีความสูงจากระดับทะเลปานกลาง 172-1,080 เมตร โดยด้านทิศเหนือและทิศตะวันตกของตำบลเป็นพื้นที่สูงชันบริเวณกลางตำบลมีแอ่งที่ราบระหว่างเนินเขาเป็นที่ราบลุ่ม โดยทางด้านทิศเหนือ ทิศตะวันออก และทิศตะวันตกเป็นพื้นที่ต้นน้ำของน้ำแม่ต้าที่ไหลไปทางทิศใต้ของตำบล (รูปที่ 2-2 และรูปที่ 2-3)

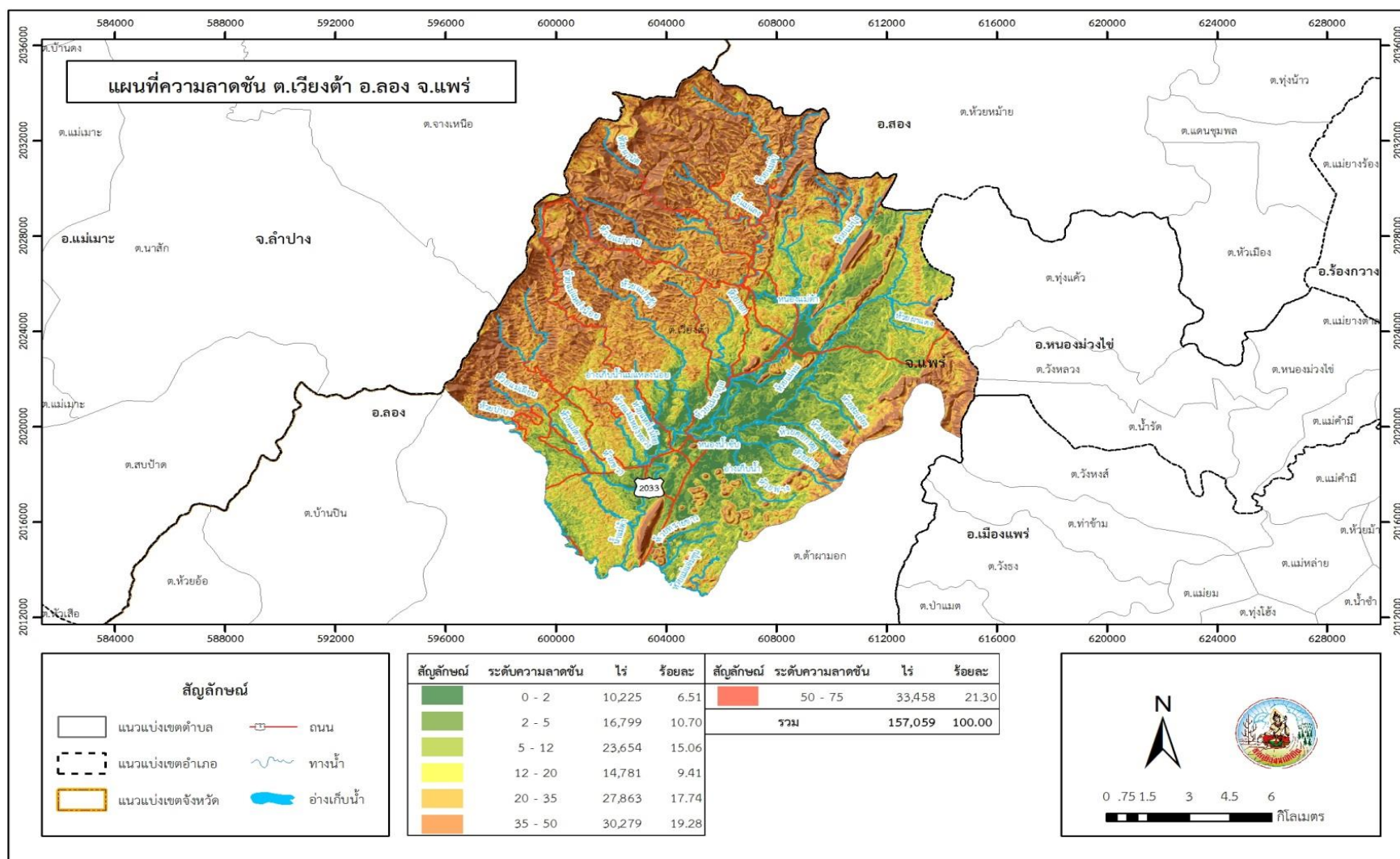
แผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

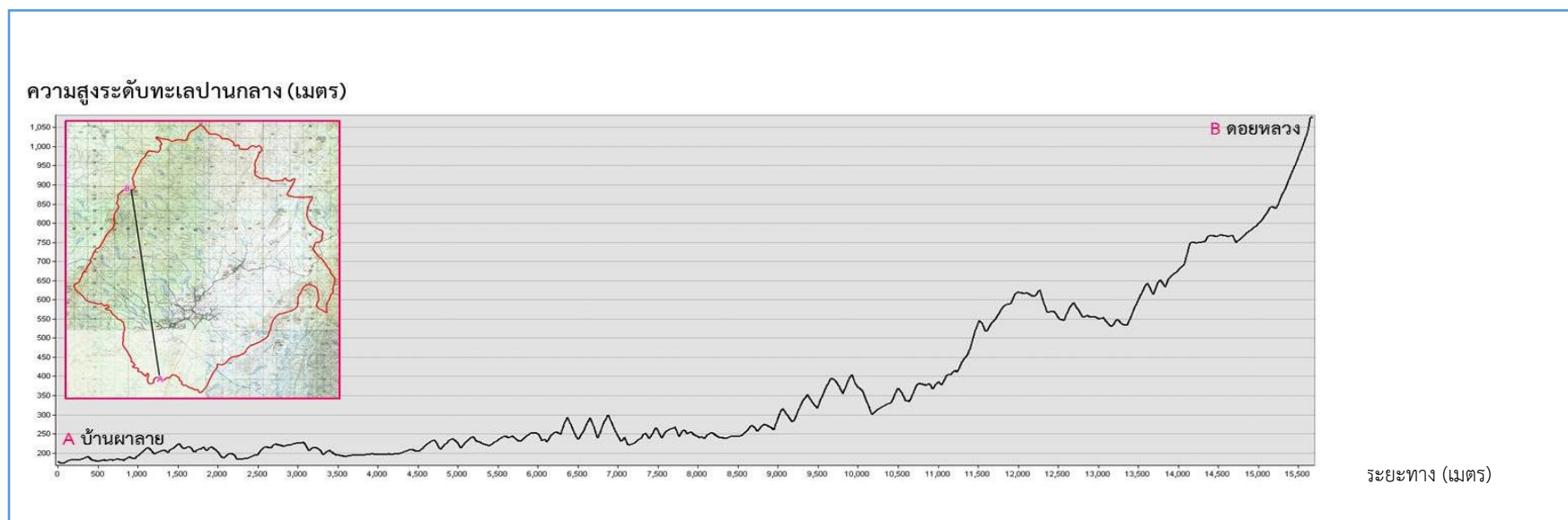
รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

แผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 2-3 ภาพตัดขวางสภาพภูมิประเทศ ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดแพร่ มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาพอากาศทั่วไป

ลักษณะอากาศของจังหวัดแพร่ ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนปกคลุมประเทศไทย ในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดแพร่มีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป กับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน ทำให้จังหวัดแพร่มีฝนตกทั่วไป

2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดแพร่ พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ระยะเวลานี้เป็นช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เดือนที่มีฝนตกหนักมากที่สุด คือ เดือนกันยายน ปริมาณฝนเฉลี่ย 227.6 มิลลิเมตร เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพายุดีเปรสชันที่พัดเข้ามาในช่วงดังกล่าว

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ระยะเวลานี้เป็นช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นลมหนาวและแห้งแล้ง เดือนมกราคมเป็นเดือนที่มีอุณหภูมิต่ำสุด 16.4 องศาเซลเซียส

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงต้นเดือนพฤษภาคม ระยะนี้จะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ อุณหภูมิเฉลี่ยโดยทั่วไปจะสูงขึ้นทำให้มีสภาพอากาศร้อนกว่าปกติ และจะร้อนมากที่สุดในเดือนเมษายน โดยมีอุณหภูมิสูงสุด 37.5 องศาเซลเซียส ทั้งนี้ อาจจะมีพายุโซนร้อนเกิดขึ้นเนื่องจากอากาศเย็นจากประเทศจีนเคลื่อนตัวลงมาเป็นครั้งคราว ทำให้เกิดปะทะกับอากาศร้อนเขตท้องถิ่น เกิดเป็นแนวปะทะอากาศเย็น ทำให้มีพายุฝนฟ้าคะนองเกิดขึ้นแต่มีฝนตกไม่นาน

2.5.3 อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดแพร่อยู่ทางภาคเหนือตอนบน พื้นที่ส่วนใหญ่มีภูเขาล้อมรอบ จึงทำให้มีอากาศหนาวเย็นในฤดูหนาว อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 26.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.3 องศาเซลเซียส โดยมีอากาศร้อนที่สุดในเดือนเมษายน ส่วนในฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็น อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.0 องศาเซลเซียส

2.5.4 ฝน

บริเวณจังหวัดแพร่มีปริมาณฝนเฉลี่ย 1,163.3 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 124 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนสิงหาคม มีปริมาณฝนเฉลี่ย 227 มิลลิเมตร และฝนตกประมาณ 21 วัน จากเส้นชั้นน้ำฝน พบว่า ตำบลเวียงต้าฝนอยู่ในช่วง 1,100-1,150 มิลลิเมตร (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2562)

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561) ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาแพร่ ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินไป เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม และช่วงนี้อาจจะเกิดภาวะน้ำท่วมทำให้พืชเสียหายได้ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจจะเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนมีนาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-4 ถึง รูปที่ 2-5)

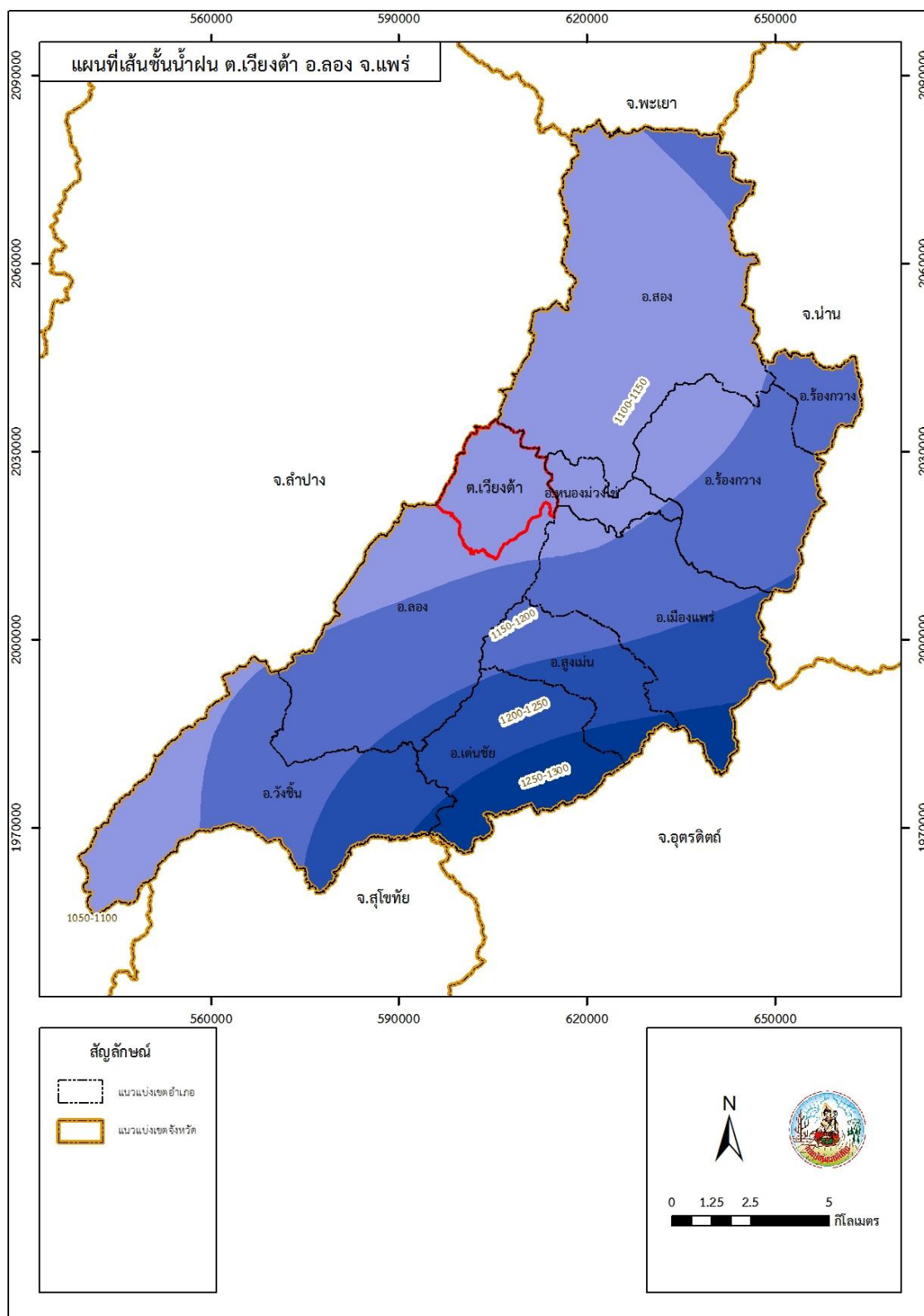

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาแพร่ ปี 2532-2561

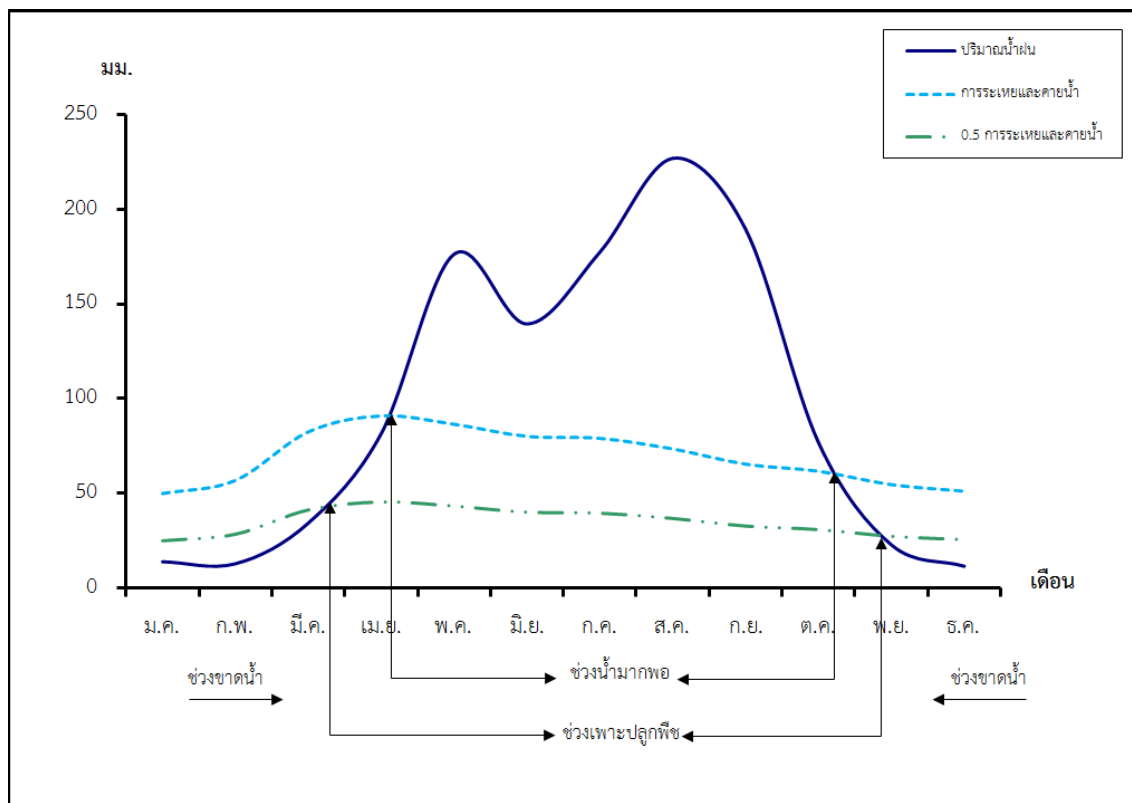
เดือน	อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวนวัน ฝนตก (วัน)	ปริมาณ ฝนใช้การ* (มม.)	การระเหย และการคายน้ำ อ้างอิง* (มม.)
ม.ค.	16.4	31.1	22.5	74.0	13.9	2.3	13.6	49.9
ก.พ.	17.8	33.6	24.6	68.0	12.8	1.9	12.5	56.8
มี.ค.	21.4	36.2	27.8	63.0	34.3	3.9	32.4	82.5
เม.ย.	24.5	37.5	30.0	65.0	81.5	7.5	70.9	90.9
พ.ค.	25.0	35.5	29.2	74.0	176.3	15.5	126.6	86.5
มิ.ย.	25.0	33.8	28.4	79.0	139.5	17.2	108.4	80.1
ก.ค.	24.7	32.6	27.8	81.0	177.4	20.3	127.0	79.1
ส.ค.	24.5	32.2	27.4	84.0	227.0	21.6	144.6	73.5
ก.ย.	24.4	32.5	27.3	85.0	189.5	19.0	132.0	65.4
ต.ค.	23.3	32.4	26.7	83.0	76.8	10.6	67.4	61.7
พ.ย.	20.2	31.8	24.9	79.0	22.8	3.3	22.0	54.6
ธ.ค.	16.8	30.4	22.5	76.0	11.5	1.4	11.3	51.2
รวม	-	-	-	-	1,163.3	124.5	868.7	832.1
เฉลี่ย	22.0	33.3	26.6	75.9	-	-	-	-

หมายเหตุ: * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)

รูปที่ 2-4 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดแพร่

รูปที่ 2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดแพร่

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,354 ไร่ หรือร้อยละ 1.50 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 40,770 ไร่ หรือร้อยละ 25.97 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 10,332 ไร่ หรือร้อยละ 6.58 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว
 - 2.2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 25,277 ไร่ หรือร้อยละ 16.10 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่ร้าง ข้าวโพด มันสำปะหลัง และถั่วเขียว
 - 2.3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 4,773 ไร่ หรือร้อยละ 3.04 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นผสมยางพารา ปาล์มน้ำมัน และจามจุรี
 - 2.4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 254 ไร่ หรือร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ มะขาม และลำไย

2.5) พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 120 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก และโรงเรือนเลี้ยงสุกร

2.6) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 111,861 ไร่ หรือร้อยละ 71.23 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู และป่าผลัดใบสมบูรณ์

4) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,461 ไร่ หรือร้อยละ 0.93 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย พุ่มหญ้าธรรมชาติพุ่มหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ ที่ลุ่ม เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า เหมืองแร่ และพื้นที่ถม

5) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 619 ไร่ หรือร้อยละ 0.39 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา และคลองชลประทาน

(ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-6)

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,354	1.50
A	พื้นที่เกษตรกรรม	40,770	25.97
A1	พื้นที่นา	10,332	6.58
A101	นาข้าว	10,332	6.58
A2	พืชไร่	25,277	16.1
A200	ไร่ร้าง	339	0.22
A202	ข้าวโพด	17,851	11.37
A204	มันสำปะหลัง	7,059	4.49
A208	ถั่วเขียว	28	0.02
A3	ไม้ยืนต้น	4,773	3.04
A301	ไม้ยืนต้นผสม	28	0.02
A302	ยางพารา	289	0.18
A303	ปาล์มน้ำมัน	194	0.12
A305	สัก	4,186	2.67
A318	จามจุรี	76	0.05
A4	ไม้ผล	254	0.17
A401	ไม้ผลผสม	12	0.01
A407	มะม่วง	18	0.01
A408	มะม่วงหิมพานต์	9	0.01
A412	มะขาม	63	0.04
A413	ลำไย	152	0.10

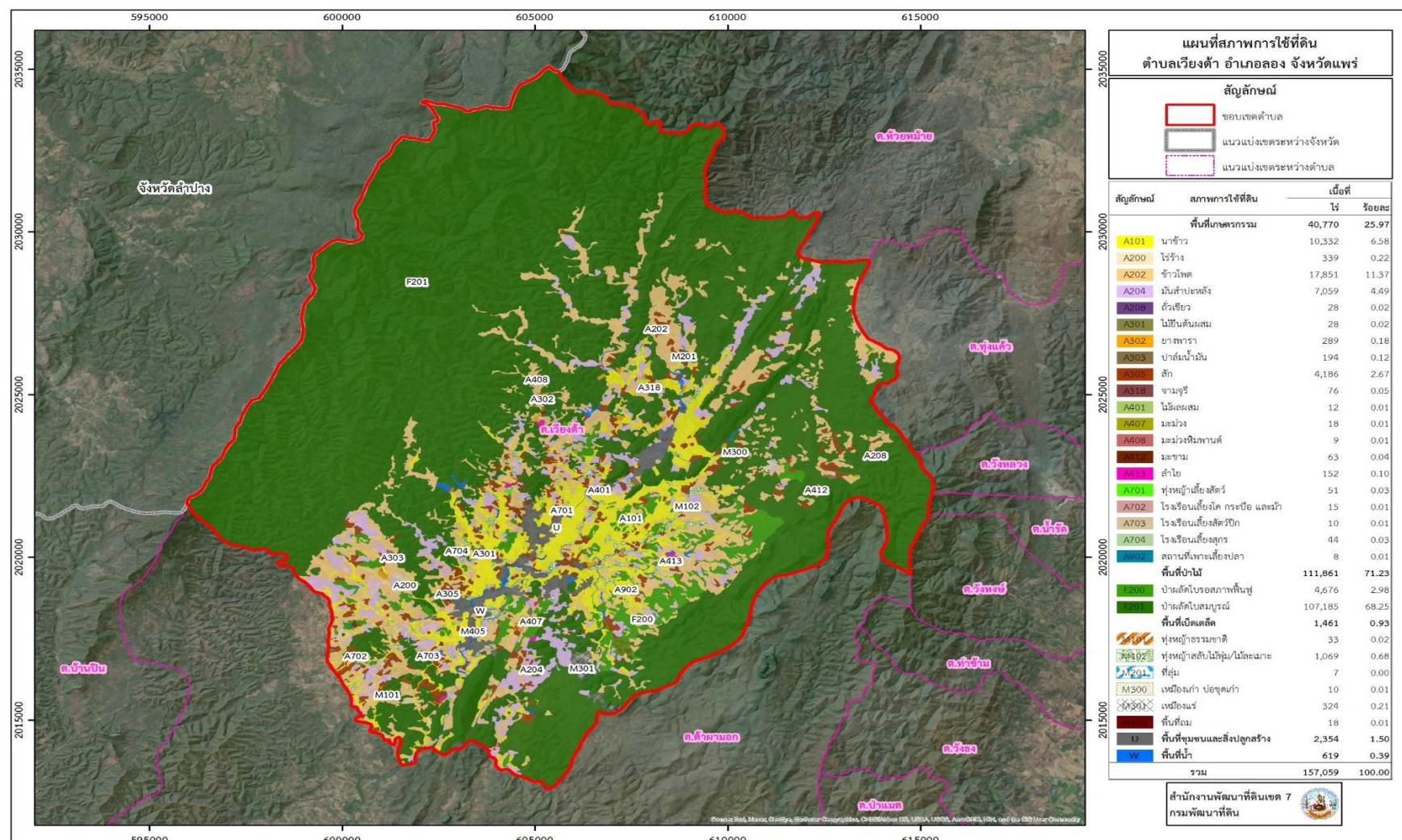
ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A7	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	120	0.08
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	51	0.03
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	15	0.01
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	10	0.01
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	44	0.03
A9	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	8	0.01
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	8	0.01
E	พื้นที่ป่าไม้	111,861	71.23
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	4,676	2.98
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	107,185	68.25
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,461	0.93
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	33	0.02
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	1,069	0.68
M201	ที่ลุ่ม	7	0.00
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	10	0.01
M301	เหมืองแร่	324	0.21
M405	พื้นที่ถล่ม	18	0.01
W	พื้นที่น้ำ	619	0.39
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		157,059	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561)

แผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 2-6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากข้อมูลสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเวียงต้า ปี 2563 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลเวียงต้า มีประชากรรวม 6,714 คน แยกเป็นชาย 3,418 คน เป็นหญิง 3,296 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,162 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,729 ครัวเรือน หรือร้อยละ 79.97 เป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 433 ครัวเรือน หรือร้อยละ 20.03 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4 และรูปที่ 2-7

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ปี 2563

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลเวียงต้า	2,162	3,418	3,296	6,714
หมู่ที่ 1 บ้านแป้น	181	265	248	513
หมู่ที่ 2 บ้านเหล่า	341	497	515	1,012
หมู่ที่ 3 บ้านม่อน	290	451	401	852
หมู่ที่ 4 บ้านน้ำดิบ	112	163	179	342
หมู่ที่ 5 บ้านแหลง	198	304	303	607
หมู่ที่ 6 บ้านผาลาย	121	216	174	390
หมู่ที่ 7 บ้านหัวฝาย	100	190	183	373
หมู่ที่ 8 บ้านเหล่าศรีภูมิ	352	620	595	1,215
หมู่ที่ 9 บ้านสันตสุข	264	375	377	752
หมู่ที่ 10 บ้านแสนทอง	201	337	321	658

ที่มา : กรมการปกครอง (2563)

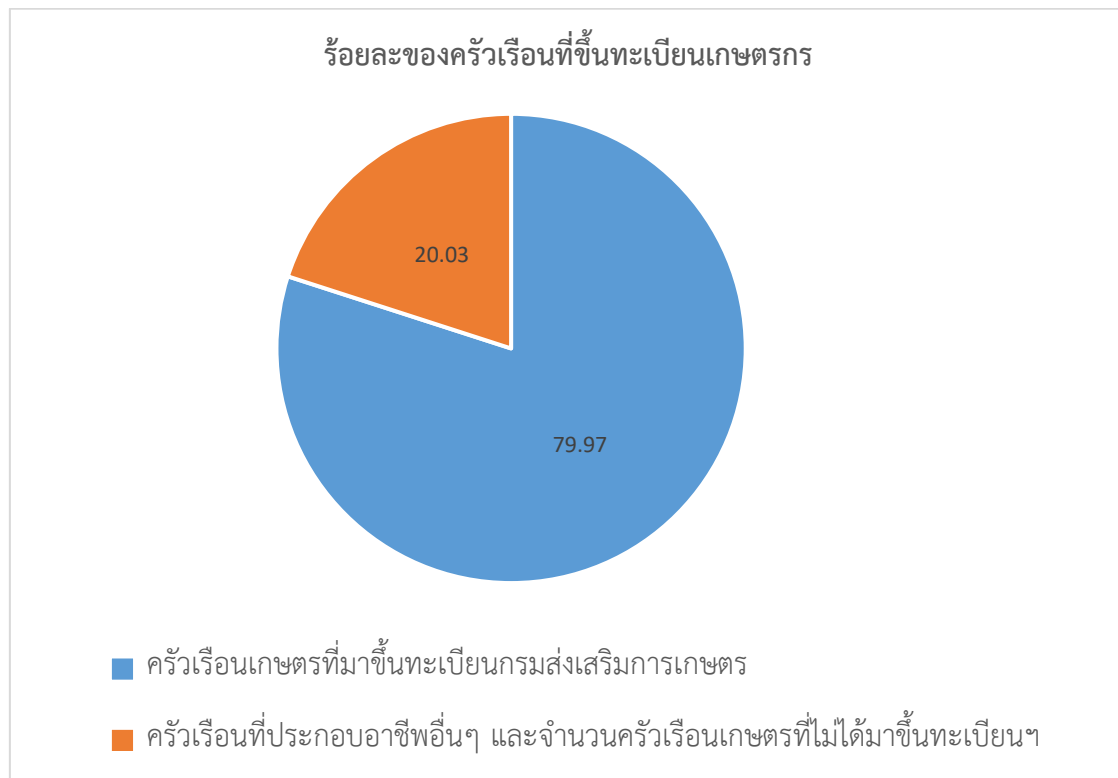

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่
ปี 2564

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	2,162	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,729	79.97
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	433	20.03

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2563)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2564)

รูปที่ 2-7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

2) สภาพทั่วไป

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ปี 2563 สภาพทั่วไปของตำบลเวียงต้า ได้แก่ แหล่งน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน การประกอบอาชีพ สถานที่สำคัญ การคมนาคมขนส่ง ตำบลเวียงต้ามีถนนสายหลักที่ใช้คมนาคมขนส่ง 3 เส้นทาง และได้ดำเนินการปรับปรุง พัฒนาเส้นทางคมนาคมให้ประชาชนสามารถสัญจรได้สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยมากขึ้น การไฟฟ้าจัดให้มีไฟฟ้าสาธารณะภายในหมู่บ้านเพื่อทำให้เกิดแสงสว่างเพื่อสะดวกในการเดินทางและลดอุบัติเหตุ ลดปัญหาอาชญากรรม รวมถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จำนวนครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้าร้อยละ 99 โดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอลองเป็นผู้รับผิดชอบ

3) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ตำบลเวียงต้า มีแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค จากระบบประปาประจำหมู่บ้าน ลำน้ำที่สำคัญ ได้แก่ มีลำห้วยแม่ต้า เป็นลำห้วยหลักไหลผ่านกลางพื้นที่ของตำบลจากทิศเหนือลงสู่ทิศใต้ ไหลผ่านจาก หมู่ 10, 1, 3, 8, 2, 4, 5, 9, 6 ระยะทางประมาณ 36 กม.มีน้ำไหลตลอดปี เป็นลำห้วยสาขาของแม่น้ำยมซึ่งมีพื้นที่ลุ่มน้ำใหญ่เป็นอันดับ 3 ของลุ่มน้ำสาขาทั้งหมดของแม่น้ำยม

ลำห้วยสาขาของห้วยแม่ต้า ที่สำคัญมีดังนี้

- หมู่ที่ 1 ได้แก่ ห้วยภูไท ห้วยผานิต ห้วยปูน ห้วยปุง ห้วยแมง ห้วยแม่ตาม ห้วยแม่ทะ
- หมู่ที่ 2, 8 ได้แก่ ห้วยแม่นากูล ห้วยแม่พริ้ว
- หมู่ที่ 4, 5, 7 ได้แก่ ห้วยแม่เหลงน้อย ห้วยแม่เหลงหลวง
- หมู่ที่ 9, 6 ได้แก่ ห้วยแม่ตาฮ้อน ห้วยแม่ทรายผิง ห้วยแม่แจม
- บ่อน้ำซับ ในหมู่ที่ 3 จำนวน 3 แห่ง

อ่างเก็บน้ำที่สำคัญได้แก่อ่างเก็บน้ำแม่เหลงน้อยตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ 7 บ้านหัวฝายเป็นอ่างเก็บน้ำที่เก็บกักน้ำจากลำห้วยแม่เหลงน้อย (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563)

4) สถาบันการศึกษา โรงเรียนระดับประถมศึกษา 4 แห่ง โรงเรียนขยายโอกาส 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 แห่ง

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ 2 แห่ง สำนักงานเทศบาลตำบล 1 แห่ง วัด 7 แห่ง สำนักสงฆ์ 2 แห่ง คริสตจักร 1 แห่ง สถานีตำรวจภูธรตำบล 1 แห่ง ที่ทำการไปรษณีย์เอกชน 1 แห่ง โรงสีข้าว 13 แห่ง

6) สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ในพื้นที่เทศบาลตำบลเวียงต้ามีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น ถ้ำเสรีไทย พระธาตุต้าเวียง พระพุทธรูปเจ้าแสนทอง วัดบ้านเหล่า วัดหลวงต้าม่อน ถ้ำผาเจ้า ถ้ำนาค ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ปี 2562

สภาพสังคม	จำนวน (แห่ง)
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	
ห้วยแม่ต้า	1
อ่างเก็บน้ำ	2
ลำน้ำ ลำห้วย	8
สถาบันการศึกษา	
โรงเรียนระดับประถมศึกษา	4
โรงเรียนขยายโอกาส	1
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน(แห่ง)	
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	2
สำนักงานเทศบาลตำบล	1
วัด	7
สำนักสงฆ์	2
คริสตจักร	1
สถานีตำรวจ	1
ที่ทำการไปรษณีย์เอกชน	1
โรงสีข้าว	13
สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ	
พระธาตุต้าเวียง (พระเจ้าแสนแซ่)	1
ถ้ำเสรีไทย	1
วัดหลวงต้าม่อน	1
พระพุทธรูปเจ้าแสนทอง	1

ที่มา: คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลเวียงต้า (2563)

7) หมอдинอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอดินอาสาในตำบลบ้านเวียงต้า มีจำนวน 11 ราย คือ

1. นายสง่า	ศรีคำภา	หมอดินอาสาระดับตำบล
2. นายประดุง	อุ้นเรือน	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
3. นายพัฒนพงษ์	อุตตุย	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
4. นางกนกวรรณ	ณ เชียงใหม่	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
5. นายนิเวศน์	ใจยะสุดตา	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
6. นายสุพล	จินะอินทร์	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
7. นายประเสริฐ	วันดี	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
8. นายสุวิน	ทองใจ	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
9. นายปรเมศร์	คำอุ	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
10. นายสุจิต	จินะอินทร์	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
11. นายเสริม	วงศ์สาया	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน

(กรมพัฒนาที่ดิน, 2564)

8) การถือครองที่ดิน

ปี 2561 ประชากรตำบลเวียงต้า จำนวน 6,714 คน ถือครองที่ดินเฉลี่ยคนละ 6.07 ไร่

9) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนในกลุ่มน้ำต้า ส่วนใหญ่ชาวบ้านมีอาชีพหลักคือ ทำการเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวน ข้าวโพด มันสำปะหลัง รองลงมา คือ ถั่วลิสง ถั่วเหลือง และถั่วเขียว การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย เลี้ยงปลา และมีการทำฟาร์มสุกรแบบครบวงจรร่วมกับบริษัทชุมชนที่ติดป่า จะมีอาชีพหาของป่า เช่น น้ำผึ้ง ลำสัตว์ หาเห็ด และหน่อไม้ เป็นต้น

9.1) การประกอบอาชีพ

ตำบลเวียงต้า ประกอบอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 70 รองลงมา คือ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 20, รับราชการ ร้อยละ 5 และอาชีพอื่นๆ ร้อยละ 5 ตามลำดับ

9.1.1 การเกษตร

การเกษตรส่วนใหญ่เป็นการทำนาทำไร่และทำสวนเป็นหลัก โดยพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง ซึ่งสามารถสร้างรายได้และถือว่าเป็นรายได้หลักให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลเวียงต้ารองลงมาได้แก่ ถั่วลิสง ถั่วเหลือง และถั่วเขียว

ด้านการประมงประชาชนไม่มีการประกอบอาชีพประมง แต่มีการจับสัตว์น้ำตามแหล่งน้ำธรรมชาติ และเลี้ยงปลาตามบ่อน้ำตามธรรมชาติ เพื่อใช้ในการบริโภคเป็นหลัก หากเหลือจากการบริโภคก็นำมาขายบ้าง

ด้านการปศุสัตว์ประชาชนมีการเลี้ยงเป็ด ไก่ เลี้ยงปลาน้ำจืดตามบ่อน้ำธรรมชาติ เลี้ยงโค/กระบือแบบปล่อยตามธรรมชาติ และมีการทำฟาร์มสุกรแบบครบวงจรร่วมกับบริษัทเอกชน

9.1.2 รับจ้างทั่วไป และการบริการอื่นๆ

เป็นรูปแบบของการบริการทั่วไปซึ่งเป็นธุรกิจขนาดเล็ก ได้แก่ ร้านตัดผมร้านให้บริการถ่ายรูปตัวน และซ่อมคอมพิวเตอร์ ร้านอาหาร สถานีบริการน้ำมัน ฯลฯ

9.2) ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 139,532.28 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 51,585.21 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 101,306.31 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 37,453.03 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 38,225.97 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 14,132.18 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-6, 2-7 และรูปที่ 2-8 (กรมการพัฒนาชุมชน, 2562)

ตารางที่ 2-6 รายได้เฉลี่ยครัวเรือน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ปี 2562

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือน เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคล เฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง		
ตำบลเวียงต้า	74,132.50	30,416.65	19,167.97	15,815.16	139,532.28	51,585.21
หมู่ที่ 1 บ้านแป้น	101,078.43	22,171.24	13,664.05	12,398.69	149,312.42	50,208.35
หมู่ที่ 2 บ้านเหล่า	75,035.19	22,555.56	15,362.59	10,611.85	123,565.19	53,294.89
หมู่ที่ 3 บ้านม่อน	40,851.10	29,280.18	18,954.63	13,179.74	102,265.64	43,966.48
หมู่ที่ 4 บ้านน้ำ ดิบ	75,210.53	45,315.79	21,168.42	14,236.84	155,931.58	55,274.25
หมู่ที่ 5 บ้าน แหลง	90,069.65	34,639.01	13,886.52	8,902.84	147,498.01	50,973.58
หมู่ที่ 6 บ้าน ผาลาย	44,021.00	24,047.00	33,990.00	14,476.50	116,534.50	46,613.80
หมู่ที่ 7 บ้าน หัวฝาย	87,952.90	57,903.23	18,499.78	9,844.09	174,200.00	60,450.00
หมู่ที่ 8 บ้านเหล่า ศรีภูมิ	50,592.33	29,250.17	19,211.50	26,572.30	125,626.31	44,956.05
หมู่ที่ 9 บ้านสันติ สุข	102,342.11	35,119.47	29,235.79	17,338.95	184,036.32	58,767.90
หมู่ที่ 10 บ้าน แสนทอง	98,582.72	25,189.51	13,780.25	21,758.27	159,310.74	57,736.78

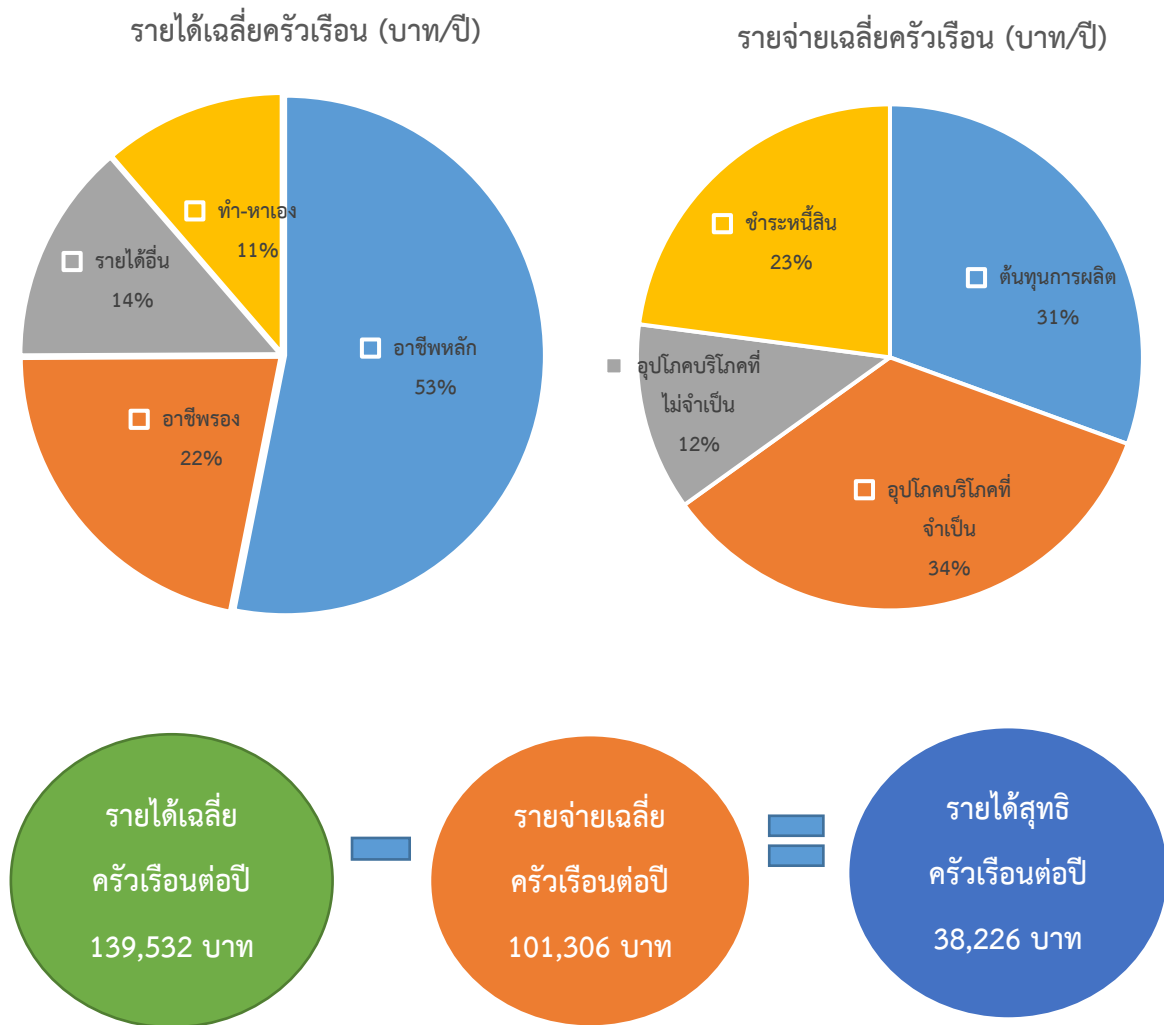
ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

ตารางที่ 2-7 รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ปี 2562

พื้นที่	แหล่งรายจ่ายของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	ต้นทุนการผลิต	อุปโภคบริโภคที่จำเป็น	อุปโภคบริโภคที่ไม่จำเป็น	ชำระหนี้สิน		
ตำบลเวียงต้า	30,958.47	34,984.66	12,157.26	23,205.91	101,306.31	37,453.03
หมู่ที่ 1 บ้านแป้น	38,965.75	38,855.42	15,416.86	51,719.93	144,957.97	48,744.11
หมู่ที่ 2 บ้านเหล่า	43,698.15	33,930.00	9,283.70	11,122.11	98,033.96	42,283.02
หมู่ที่ 3 บ้านม่อน	19,533.92	49,076.65	19,274.45	10,574.23	98,459.25	42,330.02
หมู่ที่ 4 บ้านน้ำดิบ	29,368.42	35,947.37	14,768.42	16,526.32	96,610.53	34,246.27
หมู่ที่ 5 บ้านแหลง	51,934.61	59,046.81	9,916.31	56,333.33	177,231.06	61,248.97
หมู่ที่ 6 บ้านผาตาย	26,363.00	51,940.50	24,932.00	17,691.00	120,926.50	48,370.60
หมู่ที่ 7 บ้านหัวฝาย	28,018.82	49,387.10	8,301.08	54,057.53	139,764.52	48,500.37
หมู่ที่ 8 บ้านเหล่าศรีภูมิ	10,876.31	9,448.08	4,027.18	5,864.29	30,215.85	10,812.91
หมู่ที่ 9 บ้านสันติสุข	40,936.84	23,116.32	16,690.53	10,785.79	91,529.47	29,227.90
หมู่ที่ 10 บ้านแสนทอง	29,246.05	32,258.77	7,729.01	40,182.04	109,415.87	39,654.07

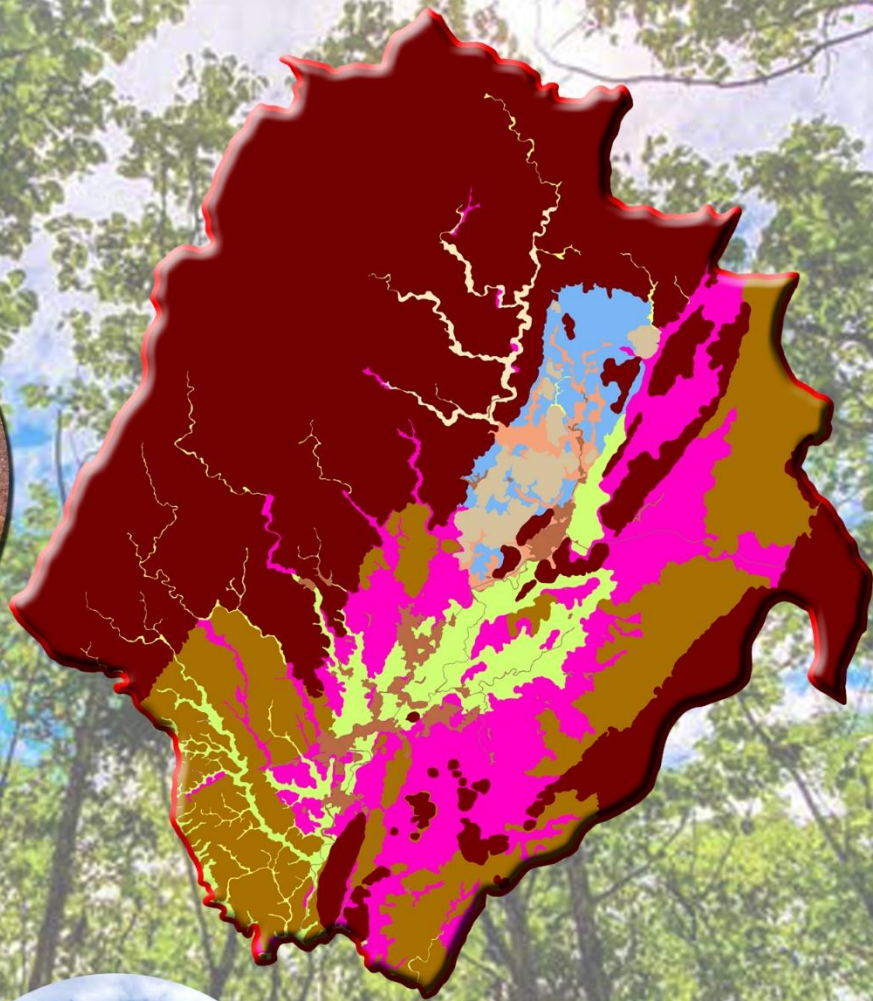
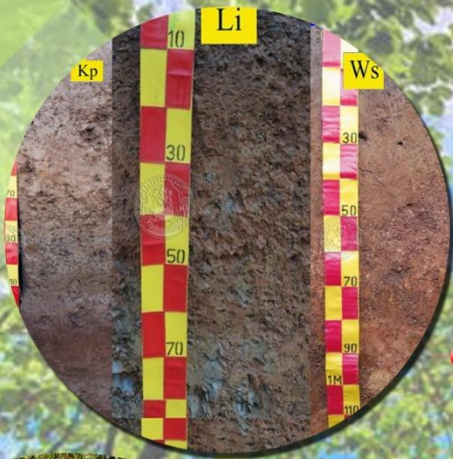
ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

รูปที่ 2-8 รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย ตำบลเวียงต้าอำเภอลอง จังหวัดแพร่

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

1) ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ต้าตอนขุน ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ต้าฝั่งขวาตอนใต้ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ต้าฝั่งซ้าย ในตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ มีพื้นที่ 145,955 ไร่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย

รายชื่อ	ราชกิจจานุเบกษา	เนื้อที่ (ไร่)
ป่าสงวนแห่งชาติ		
ป่าแม่ต้าตอนขุน	เล่ม 83 ตอนที่ 115 วันที่ 20 ธันวาคม 2509	140,766
ป่าแม่ต้าฝั่งซ้าย	เล่ม 85 ตอนที่ 67 วันที่ 30 กรกฎาคม 2511	105
ป่าแม่ต้าฝั่งขวาตอนใต้	เล่ม 90 ตอนที่ 125 วันที่ 2 ตุลาคม 2516	5,084
รวม		145,955

2) ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่

2.1) การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535)

- เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 68,810 ไร่
 - เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 62,701 ไร่
 - เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 11,953 ไร่
- ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-2

2.2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528)

- ชั้นที่ 1A เนื้อที่ 35,330 ไร่
- ชั้นที่ 2 เนื้อที่ 24,716 ไร่
- ชั้นที่ 3 เนื้อที่ 17,899 ไร่
- ชั้นที่ 4 เนื้อที่ 51,819 ไร่

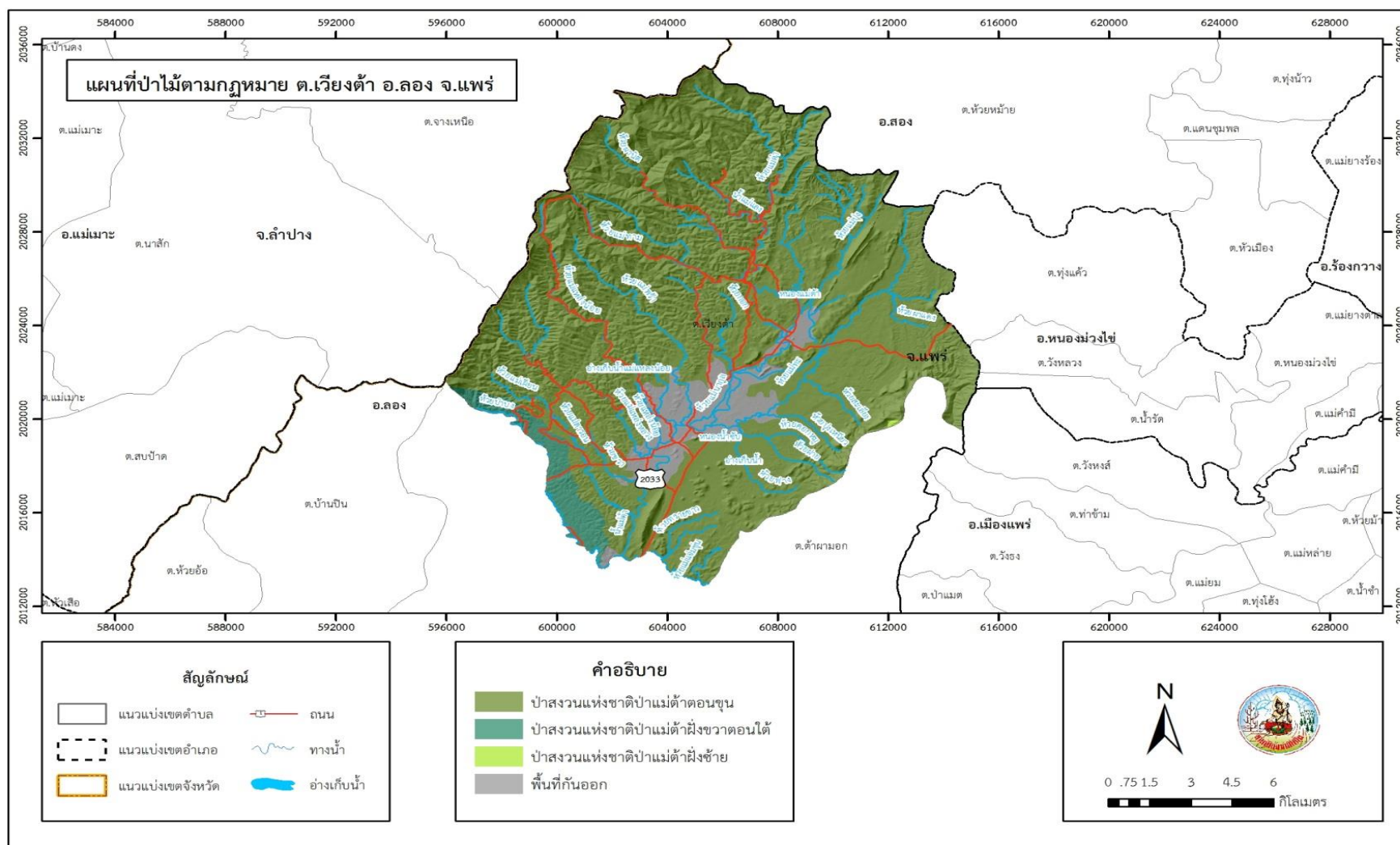
- ชั้นที่ 5 เนื้อที่ 27,295 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-3

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น
ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

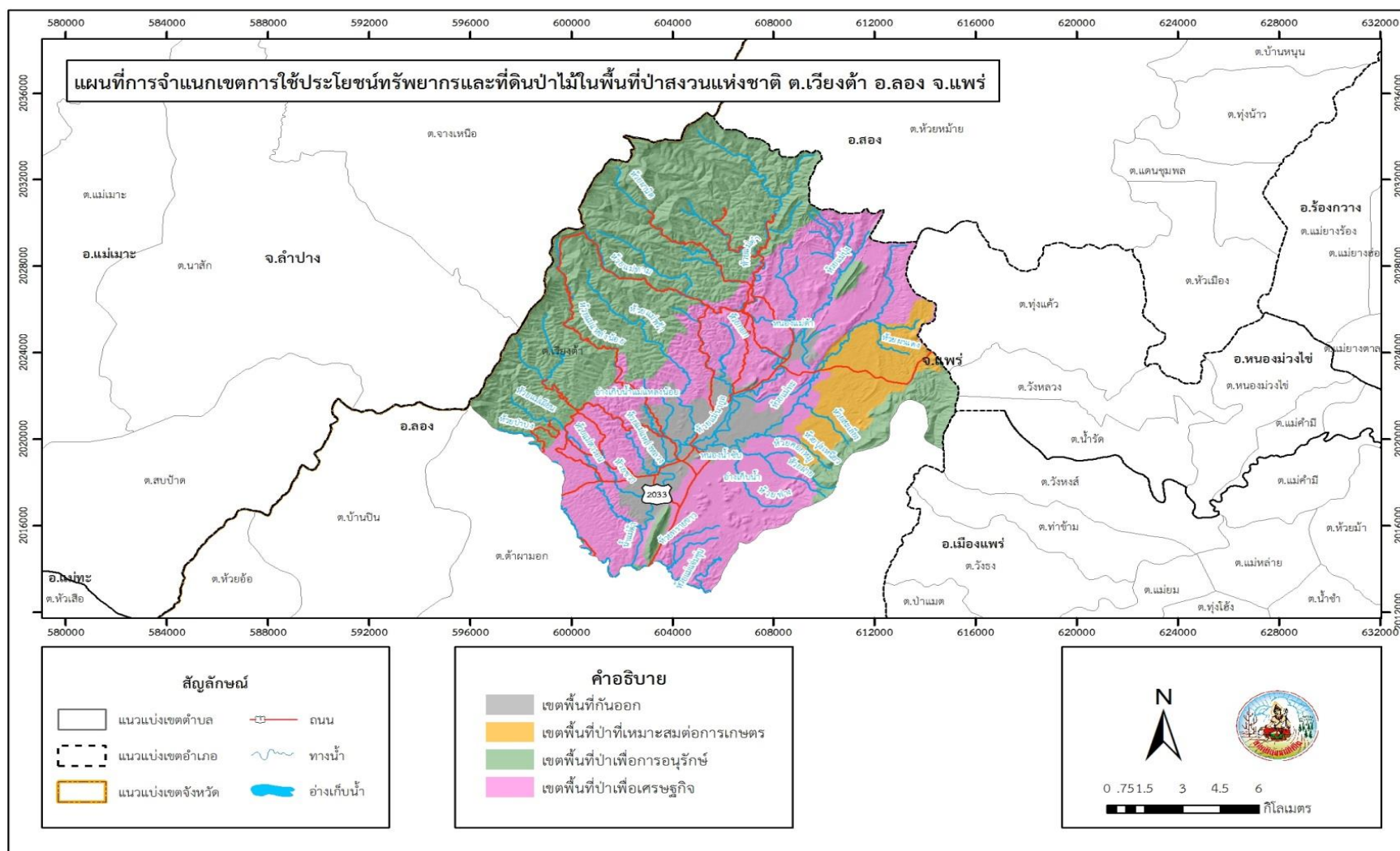
แผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

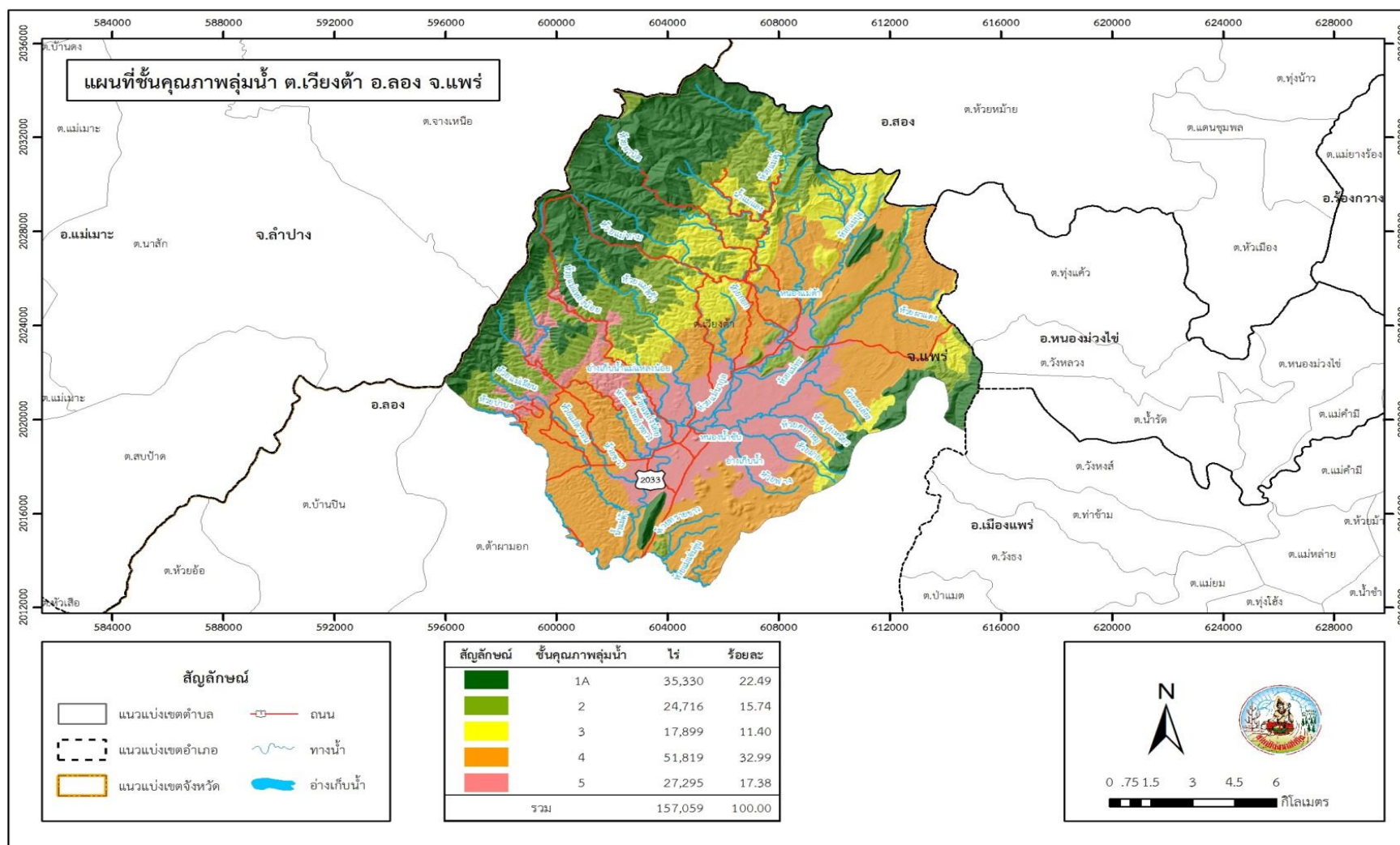
แผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

แผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 3-3 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ น้ำแม่ต้า น้ำแม่แลง ห้วยกอก ห้วยขวา ห้วยคอกหมู ห้วยทรายขาว ห้วยป่าบง ห้วยปุงเหนียว ห้วยผาแดง ห้วยผานิต ห้วยฝาย ห้วยฟาง ห้วยแม่แจ่ม ห้วยแม่แจ่มขุ่น ห้วยแม่ต้า ห้วยแม่ตารอน ห้วยแม่ตาร้อน ห้วยแม่ตุ้ม ห้วยแม่ทะ ห้วยแม่ทาม ห้วยแม่นากูล ห้วยแม่ปุง ห้วยแม่ฝายน ห้วยแม่พริ้ว ห้วยแม่แหล่งน้อย ห้วยแม่แหล่งหลวง ห้วยร่องกวาง ห้วยสะเลียง ห้วยแหล่งน้อย

2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำแม่แหล่งน้อย หนองน้ำซับ หนองแม่ต้า สระน้ำในไร่นา จำนวน 431 บ่อ ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-4

3.2.2 น้ำใต้ดิน

ในปัจจุบันมีบ่อบาดาลจำนวน 15 บ่อ ปริมาณน้ำบาดาลที่คาดว่าจะพัฒนาได้อยู่ในเกณฑ์น้อยกว่า 2 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง และมีปริมาณสารละลายทั้งหมดที่ละลายได้น้อยกว่า 500 มิลลิกรัมต่อลิตร ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2 และรูปที่ 3-5

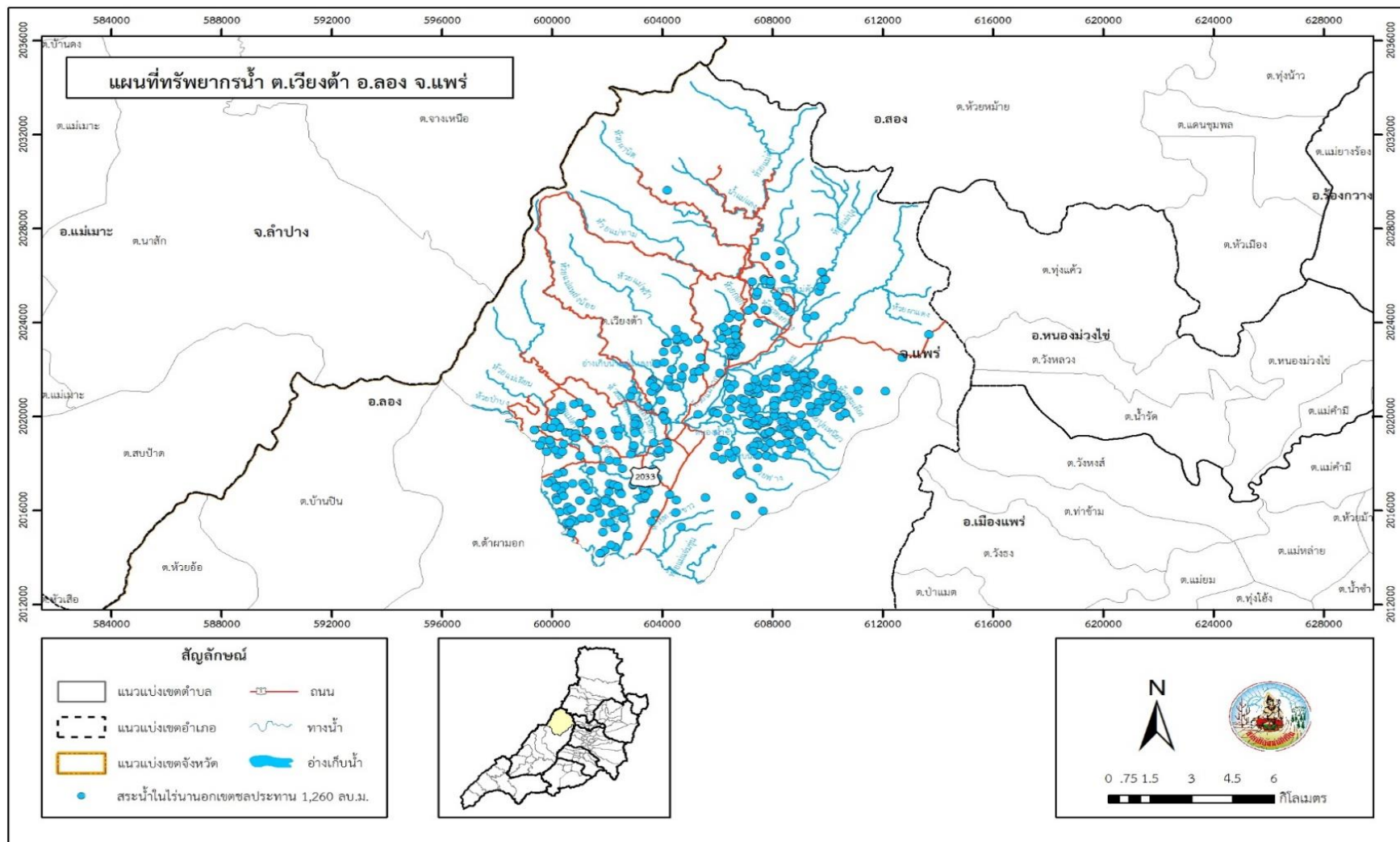

ตารางที่ 3-2 บ่อบาดาล ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	X	Y				
1	608108	2023178	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้	30	6
2	607872	2023225	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้	51	6
3	608187	2023140	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้	21	4.5
4	604920	2020040	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้	30	6
5	604693	2019761	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้	48	9.9
6	605036	2019451	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้	48	8
7	604985	2020792	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้	22	5
8	605236	5019430	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้	60	20
9	604743	2019592	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้	66	13
10	604187	2018985	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้	24	3
11	604229	2019069	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้	60	1.6
12	603590	2018742	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้	30	4.5
13	603080	2020285	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้	84	9.5
14	605036	2019451	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้	54	4
15	605172	2020923	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้	18	7.5

หมายเหตุ: แสดงเฉพาะบ่อบาดาลที่มีข้อมูลสมบูรณ์

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2564)

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ประกอบด้วย

1) ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และดินร่วนหยาบ (AC-mw,col) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 1,067 ไร่ หรือร้อยละ 0.68 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

1.1) หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sLB : ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 896 ไร่ หรือร้อยละ 0.57 ของพื้นที่ตำบล

1.2) หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sLB/b : ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 171 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของพื้นที่ตำบล

2) ดินบ้านจ้องที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Bg-mw) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 1,736 ไร่ หรือร้อยละ 1.10 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

2.1) หน่วยแผนที่ดิน Bg-mw-clB : ดินบ้านจ้องที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 995 ไร่ หรือร้อยละ 0.63 ของพื้นที่ตำบล

2.2) หน่วยแผนที่ดิน Bg-mw-clB/b : ดินบ้านจ้องที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 741 ไร่ หรือร้อยละ 0.47 ของพื้นที่ตำบล

3) ชุดดินกำแพงแสน (Kp) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 877 ไร่ หรือร้อยละ 0.56 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

3.1) หน่วยแผนที่ดิน Kp-silA : ชุดดินกำแพงแสน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนแฉะ ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 519 ไร่ หรือร้อยละ 0.33 ของพื้นที่ตำบล

3.2) หน่วยแผนที่ดิน Kp-silA/b : ชุดดินกำแพงแสน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนแฉะ ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 358 ไร่ หรือร้อยละ 0.23 ของพื้นที่ตำบล

4) ดินกำแพงแสนที่มีจุดประสีเทา (Kp-gm) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดีปานกลาง คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Kp-gm-silA/b : ดินกำแพงแสนที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 8,192 ไร่ หรือร้อยละ 5.22 ของพื้นที่ตำบล

5) ชุดดินลี (Li) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเนินเขา มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 27,787 ไร่ หรือร้อยละ 17.68 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 5 หน่วยแผนที่ดิน คือ

5.1) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclB/b : ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 1,072 ไร่ หรือร้อยละ 0.68 ของพื้นที่ตำบล

5.2) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclC : ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 11,880 ไร่ หรือร้อยละ 7.56 ของพื้นที่ตำบล

5.3) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclC/b : ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 183 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของพื้นที่ตำบล

5.4) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclD/st : ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ หินตากระจัดกระจายบนผิวดิน มีเนื้อที่ 8,771 ไร่ หรือร้อยละ 5.58 ของพื้นที่ตำบล

5.5) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclE/st : ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ หินตากระจัดกระจายบนผิวดิน มีเนื้อที่ 5,881 ไร่ หรือร้อยละ 3.74 ของพื้นที่ตำบล

6) ชุดดินแม่ขาน (Mkh) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำค่อนข้างเลว คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Mkn-sIA : ชุดดินแม่ขาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,053 ไร่ หรือร้อยละ 0.67 ของพื้นที่ตำบล

7) ชุดดินไพศาลี (Phi) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 4,047 ไร่ หรือร้อยละ 2.57 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

7.1) หน่วยแผนที่ดิน Phi-gclC/b : ชุดดินไพศาลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 3,224 ไร่ หรือร้อยละ 2.05 ของพื้นที่ตำบล

7.2) หน่วยแผนที่ดิน Phi-gsIB/b : ชุดดินไพศาลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 823 ไร่ หรือร้อยละ 0.52 ของพื้นที่ตำบล

8) ชุดดินท่าลี่ (TL) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนชันถึงเนินเขา มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 2,575 ไร่ หรือร้อยละ 1.64 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

8.1) หน่วยแผนที่ดิน TL-vgclD/st : ชุดดินท่าลี่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวดมาก ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ หินดานกระจายบนผิวดิน มีเนื้อที่ 2,498 ไร่ หรือร้อยละ 1.59 ของพื้นที่ตำบล

8.2) หน่วยแผนที่ดิน TL-vgclE/st : ชุดดินท่าลี่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวดมาก ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ หินดานกระจายบนผิวดิน มีเนื้อที่ 77 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ตำบล

9) ชุดดินวังสะพุง (Ws) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 14,602 ไร่ หรือร้อยละ 9.30 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

9.1) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clB/b : ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 5,446 ไร่ หรือร้อยละ 3.47 ของพื้นที่ตำบล

9.2) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clC/b : ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 9,156 ไร่ หรือร้อยละ 5.83 ของพื้นที่ตำบล

10) ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ws-mw) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 364 ไร่ หรือร้อยละ 0.23 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

10.1) หน่วยแผนที่ดิน Ws-mw-clB : ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 267 ไร่ หรือร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ตำบล

10.2) หน่วยแผนที่ดิน Ws-mw-clB/b : ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 97 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของพื้นที่ตำบล

11) ดินวังสะพุงที่ลึกมาก (Ws-vd) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB/b : ดินคล้ายชุดดินวังสะพุงที่ลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 596 ไร่ หรือร้อยละ 0.38 ของพื้นที่ตำบล

12) ดินวังสะพุงที่ลึกมาก และมีจุดประสีเทา (Ws-vd,gm) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีปานกลาง คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd,gm-clB/b : ดินคล้ายชุดดินวังสะพุงที่ลึกมาก และมีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 5,789 ไร่ หรือร้อยละ 3.69 ของพื้นที่ตำบล

13) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน SC : มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่สูงชันถึงสูงชันมากที่สุด มีเนื้อที่ 85,398 ไร่ หรือร้อยละ 54.39 ของพื้นที่ตำบล

14) หน่วยแผนที่ดิน U : พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,354 ไร่ หรือร้อยละ 1.50 ของพื้นที่ตำบล

15) หน่วยแผนที่ดิน W : พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 619 ไร่ หรือร้อยละ 0.39 ของพื้นที่ตำบล
ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-3 ถึง 3-4 และรูปที่ 3-6 ถึง 3-7

ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1. AC-mw,col-sLB	ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	896	0.57
2. AC-mw,col-sLB/b	ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา	171	0.11
3. Bg-mw-clB	ดินบ้านจ้องที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	995	0.63
4. Bg-mw-clB/b	ดินบ้านจ้องที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา	741	0.47
5. Kp-silA	ชุดดินกำแพงแสน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	519	0.33
6. Kp-silA/b	ชุดดินกำแพงแสน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา	358	0.23
7. Kp-gm-silA/b	ดินกำแพงแสนที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา	8,192	5.22
8. Li-gclB/b	ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา	1,072	0.68
9. Li-gclC	ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	11,880	7.56
10. Li-gclC/b	ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา	183	0.12
11. Li-gclD/st	ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ หินดาตกระจายบนผิวดิน	8,771	5.58
12. Li-gclE/st	ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ หินดาตกระจายบนผิวดิน	5,881	3.74
13. Mkn-sLA	ชุดดินแม่ขาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	1,053	0.67
14. Phi-gclC/b	ชุดดินไพศาลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา	3,224	2.05
15. Phi-gsLB/b	ชุดดินไพศาลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา	823	0.52
16. TL-vgclD/st	ชุดดินท่าลี่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวดมาก ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ หินดาตกระจายบนผิวดิน	2,498	1.59

ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ (ต่อ)

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
17. TL-vgclE/st	ชุดดินท่าลี่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวดมาก ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ หินตาดกระจายกระจายบนผิวดิน	77	0.05
18. Ws-clB/b	ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา	5,446	3.47
19. Ws-clC/b	ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา	9,156	5.83
20. Ws-mw-clB	ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	267	0.17
21. Ws-mw-clB/b	ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา	97	0.06
22. Ws-vd-clB/b	ดินวังสะพุงที่ลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา	596	0.38
23. Ws-vd,gm-clB/b	ดินวังสะพุงที่ลึกมาก และมีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา	5,789	3.69
35. SC	พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน	85,398	54.39
36. U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,354	1.50
37. W	พื้นที่น้ำ	619	0.39
รวม		157,059	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2563)

แผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

ตารางที่ 3-4 สมบัติดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

หน่วยแผนที่	ความลาดชัน (%)	ความลึก (cm)	การระบายน้ำ	เนื้อดิน		pH		BS	ความอุดมสมบูรณ์	เนื้อที่	
				บน	ล่าง	บน	ล่าง			ไร่	ร้อยละ
1. AC-mw,col-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	sl	sl/sc/cl/sl	5.0-6.5	5.5-7.0	<35	ปานกลาง	896	0.57
2. AC-mw,col-slB/b	2-5	>150	ดีปานกลาง	sl	sl/sc/cl/sl	5.0-6.5	5.5-7.0	<35	ปานกลาง	171	0.11
3. Bg-mw-clB	2-5	>150	ดีปานกลาง	cl	c	5.5-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	995	0.63
4. Bg-mw-clB/b	2-5	>150	ดีปานกลาง	cl	c	5.5-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	741	0.47
5. Kp-silA	0-2	>150	ดีปานกลาง-ดี	sil	sil	5.5-6.5	6.0-7.0	35-75	ปานกลาง	519	0.33
6. Kp-silA/b	0-2	>150	ดีปานกลาง-ดี	sil	sil	5.5-6.5	6.0-7.0	35-75	ปานกลาง	358	0.23
7. Kp-gm-silA/b	0-2	>150	ดีปานกลาง-ค่อนข้างเลว	sil	sil	5.5-6.5	6.0-7.0	35-75	ปานกลาง	8,192	5.22
8. Li-gclB/b	2-5	25-50	ดี	gcl	vgc	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	ปานกลาง	1,072	0.68
9. Li-gclC	5-12	25-50	ดี	gcl	vgc	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	ปานกลาง	11,880	7.56
10. Li-gclC/b	5-12	25-50	ดี	gcl	vgc	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	ปานกลาง	183	0.12
11. Li-gclD/st	12-20	25-50	ดี	gcl	vgc	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	ปานกลาง	8,771	5.58
12. Li-gclE/st	20-35	25-50	ดี	gcl	vgc	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	ปานกลาง	5,881	3.74
13. Mkn-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	sl	cl/sc/sl	5.5-6.5	6.5-7.0	35-75	ปานกลาง	1,053	0.67
14. Phi-gclC/b	5-12	25-50	ดี	gcl	vgcl	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	ต่ำ	3,224	2.05
15. Phi-gslB/b	2-5	25-50	ดี	gsl	vgsl	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	ต่ำ	823	0.52
16. TL-vgclD/st	12-20	0-25	ดี	vgcl	vgc/R	6.0-7.0	5.0-7.0	35-75	ปานกลาง	2,498	1.59
17. TL-vgclE/st	20-35	0-25	ดี	vgcl	vgc/R	6.0-7.0	5.0-7.0	35-75	ปานกลาง	77	0.05

แผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

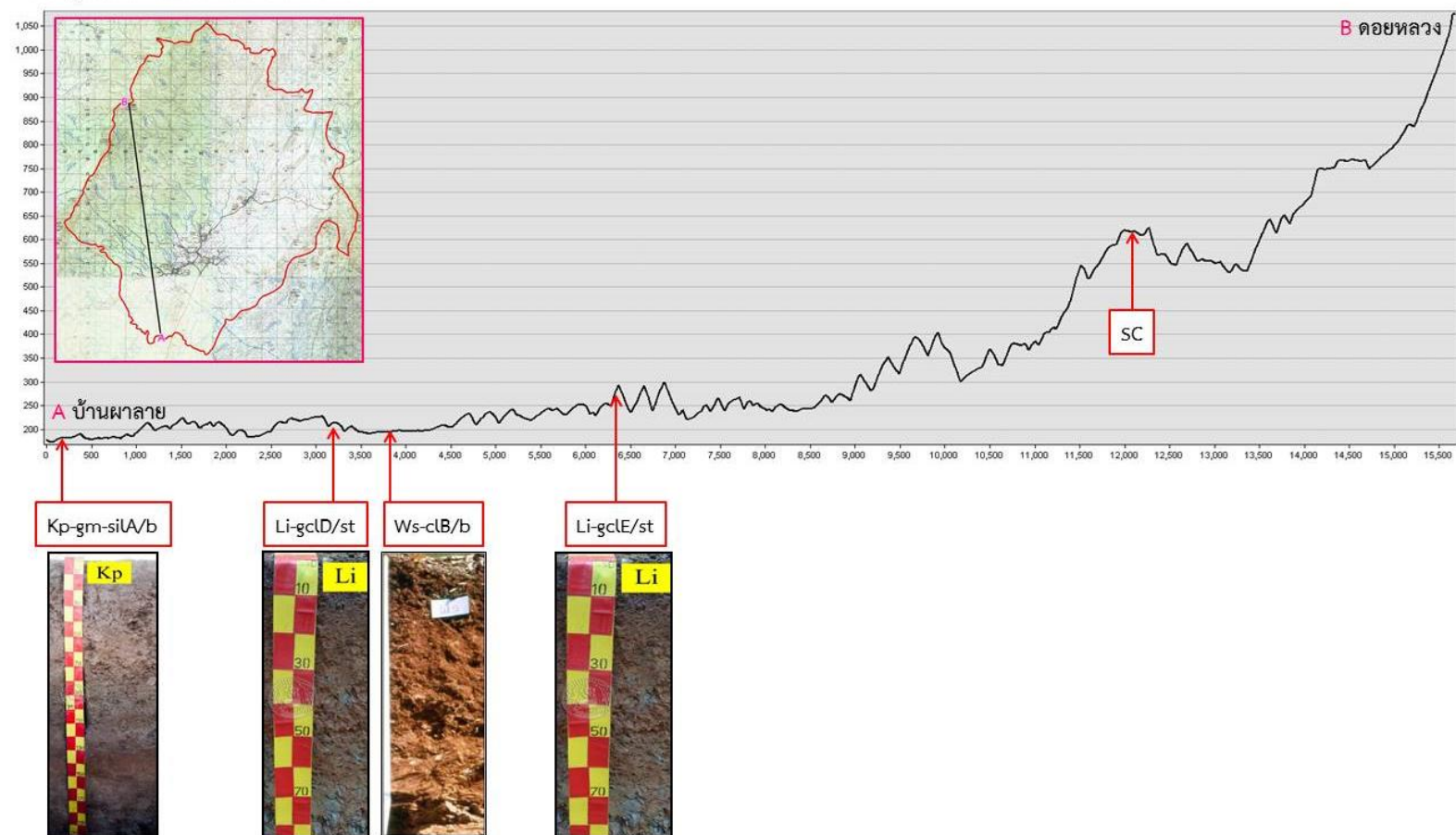
ตารางที่ 3-4 สมบัติดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ความลาดชัน (%)	ความลึก (cm)	การระบายน้ำ	เนื้อดิน		pH		BS	ความอุดม สมบูรณ์	เนื้อที่	
				บน	ล่าง	บน	ล่าง			ไร่	ร้อยละ
18. Ws-clB/b	2-5	50-100	ดี	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	5,446	3.47
19. Ws-clC/b	5-12	50-100	ดี	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	9,156	5.83
20. Ws-mw-clB	2-5	50-100	ดีปานกลาง	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	267	0.17
21. Ws-mw-clB/b	2-5	50-100	ดีปานกลาง	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	97	0.06
22. Ws-vd-clB/b	2-5	>150	ดี	cl	c	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	596	0.38
23. Ws-vd,gm-clB/b	2-5	>150	ดีปานกลาง-ค่อนข้างเลว	cl	c	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	5,789	3.69
24. SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	85,398	54.39
25. U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,354	1.50
26. W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	619	0.39
รวมเนื้อที่ทั้งหมด										157,059	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2563)

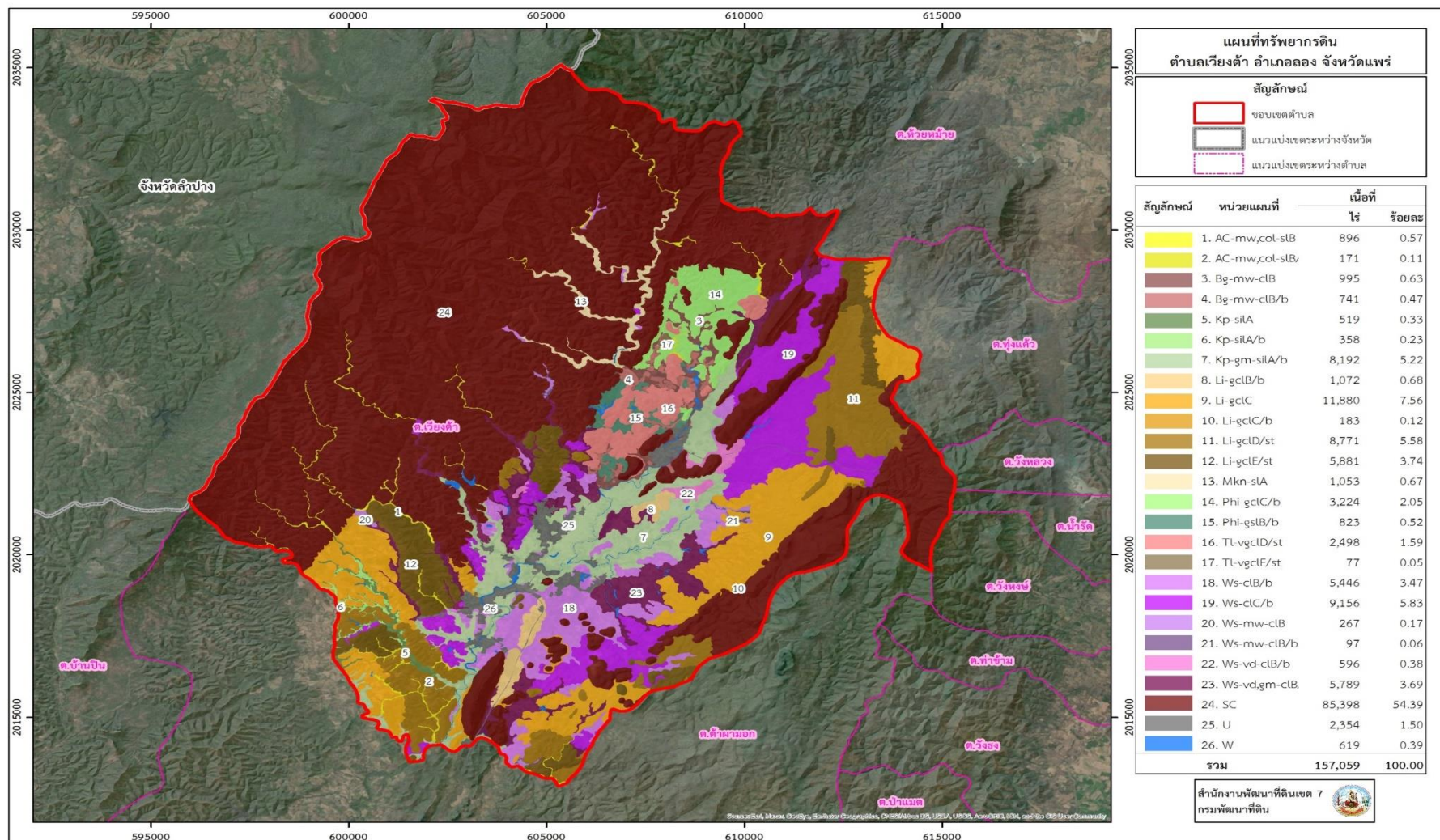
ความสูงระดับทะเลปานกลาง (เมตร)

รูปที่ 3-6 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

แผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 3-7 ทรัพยากรดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

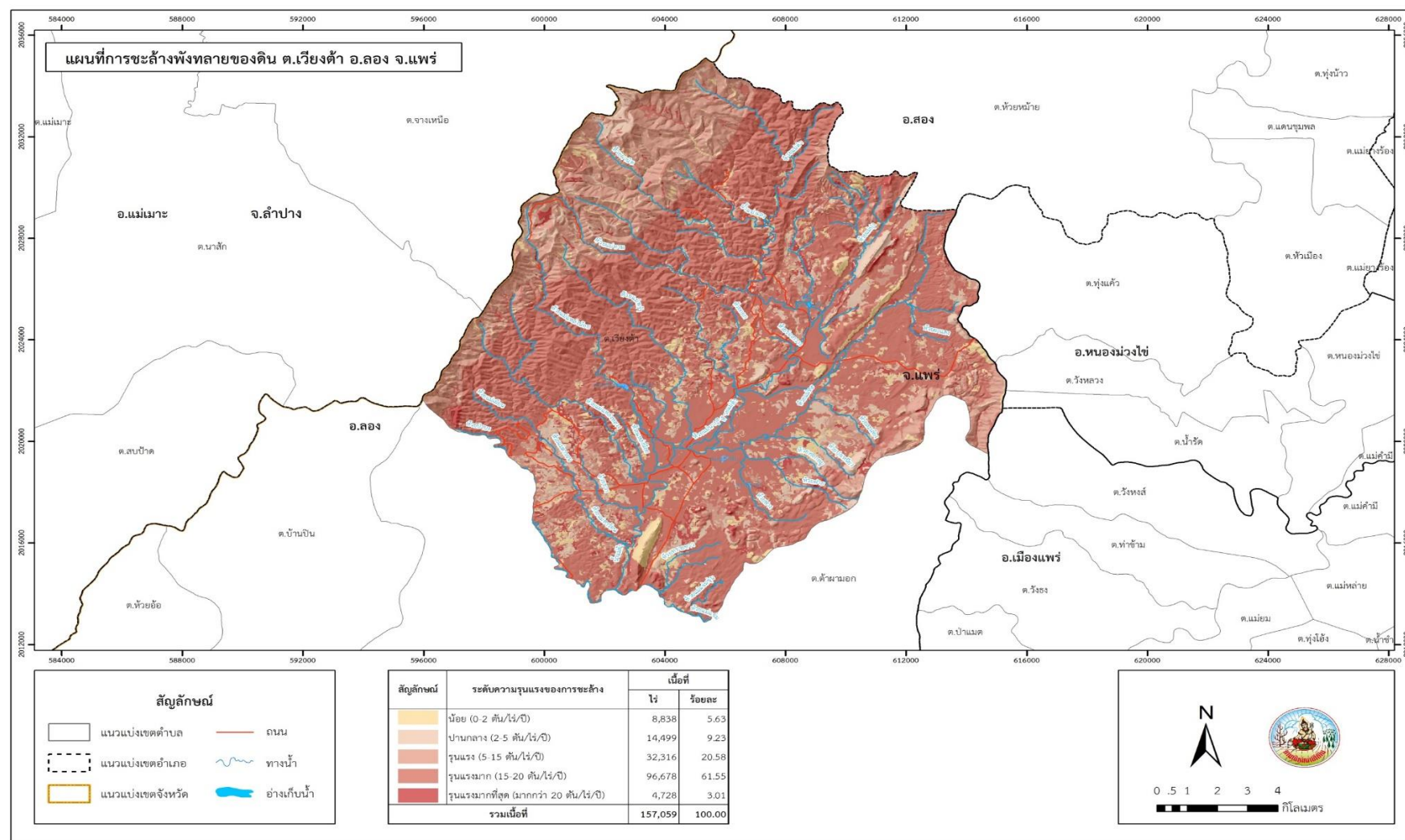
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-5 และรูปที่ 3-8

ตารางที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

การชะล้างพังทลายของดิน	การสูญเสียดิน (ตัน/ปี)	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	-	8,838	5.63
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	28,998	14,499	9.23
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	161,580	32,316	20.58
รุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	1,450,170	96,678	61.55
รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	94,560	4,728	3.01
รวม	1,735,308	157,059	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 3-8 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2564 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลเวียงต้า คือ

- 1) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 2) ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินเสื่อมโทรม การชะล้างพังทลายของดิน
- 3) ปัญหากรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- 4) ปัญหาการบริหารจัดการพืช ต้นทุนการผลิตสูง และราคาผลผลิตตกต่ำ
- 5) ปัญหาการพัฒนาอาชีพ
- 6) ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และเทศบาลตำบลเวียงต้า มีความต้องการ 6 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 2) แก้ไขปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินเสื่อมโทรม การชะล้างพังทลายของดิน
- 3) ต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- 4) แก้ไขปัญหาการบริหารจัดการพืช ต้นทุนการผลิตสูง และราคาผลผลิตตกต่ำ
- 5) ต้องการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้เสริม
- 6) ต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน

1) กรณีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลเวียงต้า คือ สระน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง สระน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบสระน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 431 บ่อ (ตารางที่ 4-1 และรูปที่ 4-1) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงเฝ้าติดตามการใช้ที่ดินซึ่งจะมีทั้งพื้นที่นาข้าวและพื้นที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

จากการร้องขอของเกษตรกรให้นำน้ำใต้ดินมาใช้นั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช

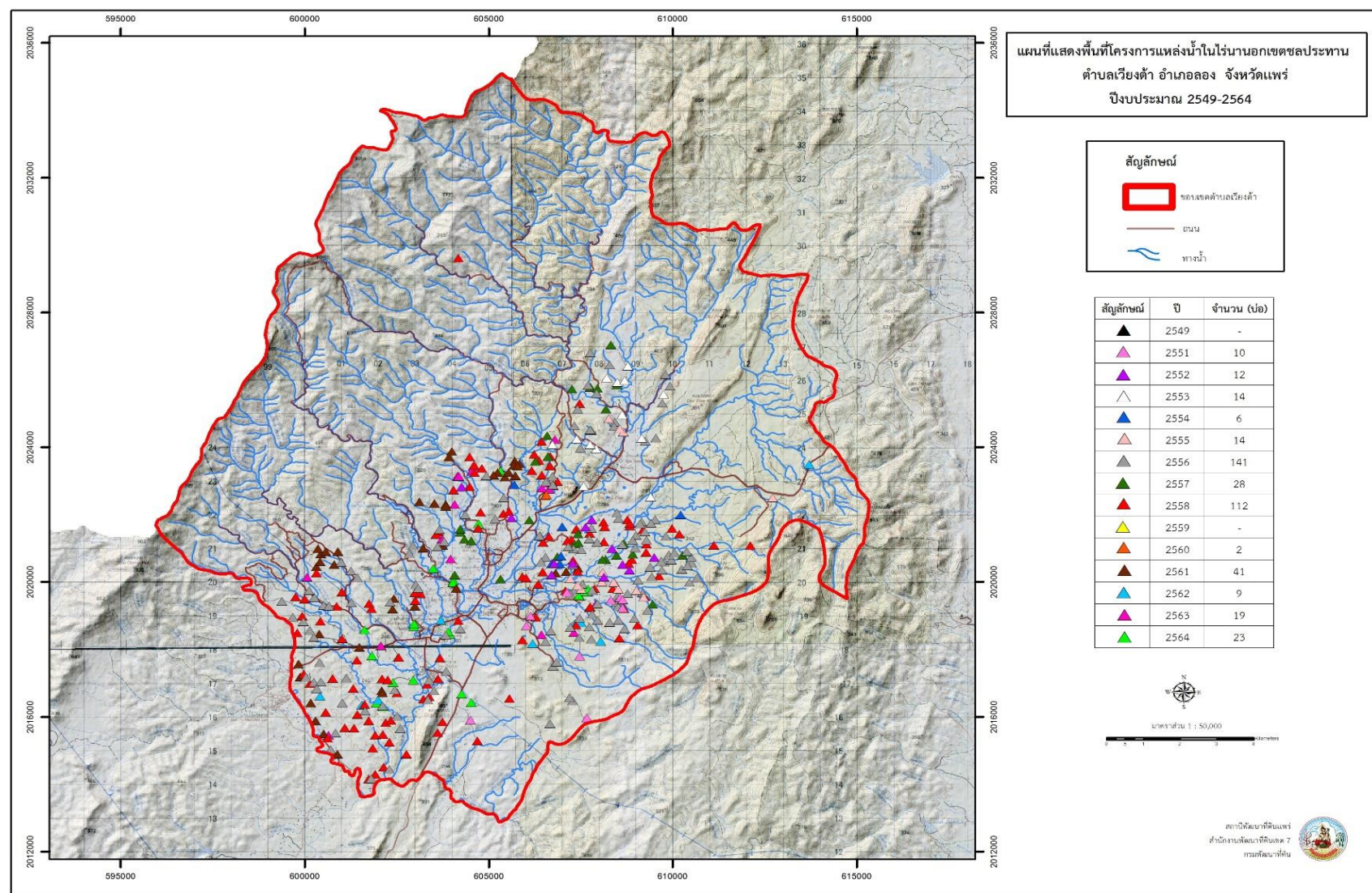

ตารางที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
2551	10
2552	12
2553	14
2554	6
2555	14
2556	141
2557	28
2558	112
2560	2
2561	41
2562	9
2563	19
2564	23

แผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 4-1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

2) กรณีการแก้ไขปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินเสื่อมโทรม การชะล้างพังทลายของดินนั้น

การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

น้อย	เนื้อที่ 8,838 ไร่ (5.63%)
ปานกลาง	เนื้อที่ 14,499 ไร่ (9.23%)
รุนแรง	เนื้อที่ 32,316 ไร่ (20.58%)
รุนแรงมาก	เนื้อที่ 96,678 ไร่ (61.55%)
รุนแรงมากที่สุด	เนื้อที่ 4,728 ไร่ (3.01%)

เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว พบว่าการชะล้างพังทลายของดินในตำบลเวียงต้า มีความรุนแรงมากถึง 61.55% จึงมีความจำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในส่วนของความอุดมสมบูรณ์ของดินนั้น จากการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ตำบลเวียงต้าพบว่า

ปฏิกิริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรด ควรปรับสภาพให้เป็นกลาง

การประเมินความอุดมสมบูรณ์ของดินอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ถึงปานกลาง ควรมีการให้คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในอัตราที่เหมาะสมตามค่าวิเคราะห์ดิน

3) กรณีความต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินนั้น ควรจะเป็นภาระหน้าที่ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

อนึ่งในกรณีของราษฎรที่ทำกินอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยหลวงนั้น ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2562 เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2562 โดยมีบทบัญญัติมาตรา 64 เกี่ยวข้องกับการอนุญาตให้ผู้ถือครองที่ดินอยู่สามารถทำกินต่อไปได้อีก 20 ปี ตามเงื่อนไขของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยมีรายละเอียดในภาคผนวกที่ 1

4) กรณีแก้ไขปัญหาคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตตกต่ำนั้น พบว่าในพื้นที่ตำบลเวียงต้ามีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีจำนวนมาก ไม่ถูกต้อง ไม่มีการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ควรมีการบริหารจัดการพืชให้ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักวิชาการ และสร้างการรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ

5) กรณีต้องการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้เสริม ควรจะเสริมอาชีพเสริมให้แก่ผู้สูงอายุ และช่วงนอกเวลาภาคการเกษตร การแปรรูปสินค้าทางการเกษตร

6) กรณีต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน ควรจะเป็นภาระหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และหน่วยอื่นๆที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมนของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 5 ประการ คือ

- 1.1) น้ำขาดแคลน
- 1.2) ดินเสื่อมโทรม
- 1.3) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 1.4) การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ
- 1.5) ความสะดวกในการคมนาคมขนส่ง และการเข้าถึงปัจจัยพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 5 ประการ คือ

- 2.1) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.3) ความต้องการที่ดินทำกิน
- 2.4) แก้ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์
- 2.5) ภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูงขึ้น

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 8 ประการ คือ

- 3.1) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์, ดินเสื่อมโทรม
- 3.3) การชะล้างพังทลายของดิน
- 3.4) การเรียกร้องกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- 3.5) ผลผลิตพืชตกต่ำ
- 3.6) ราคาผลผลิตตกต่ำ
- 3.7) ขาดการพัฒนาอาชีพ การสร้างรายได้เสริม
- 3.8) ขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 6 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเหินจากตะกอนดิน
- 4.2) ผลผลิตทางการเกษตรลดลง
- 4.3) ที่ดินเสื่อมโทรม
- 4.4) ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.5) รายได้ของเกษตรกรลดลง
- 4.6) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) คุ้มน้ำขอบเขา
- 5.2) ป่อดักตะกอน
- 5.3) ฝ่ายชะลอน้ำ
- 5.4) คันดิน
- 5.5) ปลุกหญ้าแฝก ป่อกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.6) ปฏฐิรูปที่ดิน
- 5.7) ปรับเปลี่ยนการผลิตพืช/พื้นที่

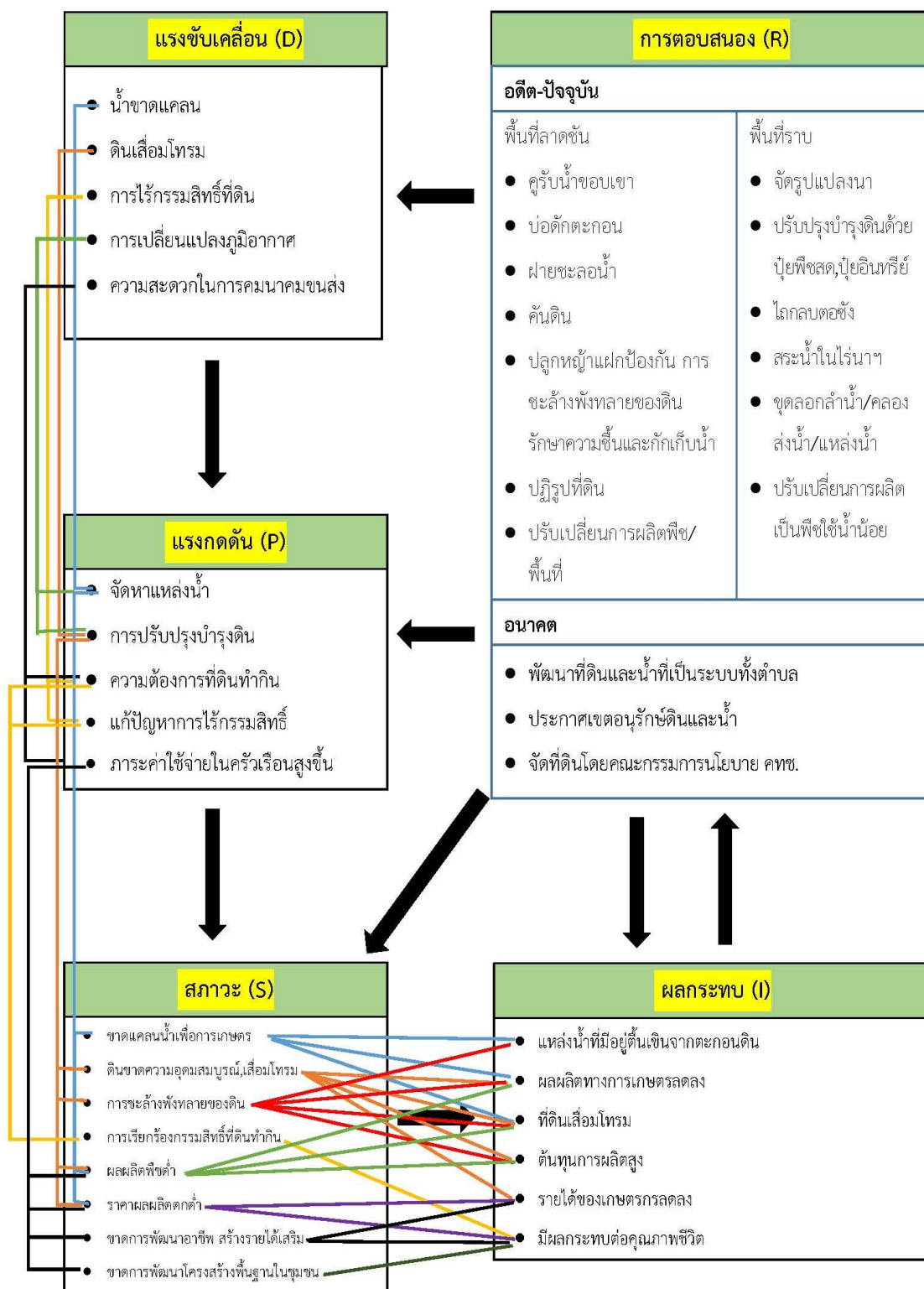
พื้นที่ราบ

- 5.8) จัดรูปแปลงนา
- 5.9) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยอินทรีย์
- 5.10) สระน้ำไร่นา
- 5.11) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.12) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย
- 5.13) ไถกลบตอซัง

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (3) จัดที่ดินโดย คทช.

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-2

รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวเหนียวพันธุ์ กข.๑๐, กข.๖

2) ข้าวนาปี-ถั่วเหลือง เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม และจะปลูกถั่วเหลืองหลังการเก็บเกี่ยวข้าว พันธุ์ถั่วเหลืองที่ปลูก ได้แก่ เชียงใหม่ ๖๐, ใต้หวัน

3) ปอเทือง-ข้าวนาปี เป็นการปลูกปอเทืองเพื่อปรับปรุงบำรุงดินก่อนการปลูกข้าวนาปี ซึ่งจะเริ่มหว่านปอเทืองในช่วงปลายเดือนเมษายน และเริ่มไถกลบปอเทืองตั้งแต่ช่วงต้นเดือนมิถุนายนและจะเริ่มหว่านกล้าข้าวในช่วงกลางเดือนมิถุนายน เพื่อที่จะเริ่มปลูกข้าวในช่วงต้นเดือนสิงหาคม และเริ่มเก็บเกี่ยวข้าวนาปีตั้งแต่ช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน

4.3.2 พื้นที่ดอน

1) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูฝน โดยปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ปลูก ได้แก่ สายพันธุ์ทองแปด

2) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์-ถั่วเขียวผิวนมัน เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงสิงหาคม และจะปลูกถั่วเขียวหลังการเก็บเกี่ยว

3) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์-ปอเทือง เป็นการปลูกปอเทืองเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงสิงหาคม และจะปลูกปอเทืองหลังการเก็บเกี่ยว

4) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-14 เดือน

5) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา สัก และไผ่

6) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ ลำไย มะม่วง มะขาม กล้วย

(รูปที่ 4-3)

แผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

ระบบพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
พื้นที่ดอน												
ข้าวนาปี-ปอเทือง			ปอเทือง			ข้าวนาปี						
ข้าวนาปี-ถั่วเหลือง	ถั่วเหลือง					ข้าวนาปี						
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์-ถั่วเขียว	ถั่วเขียว					ข้าวโพด				ถั่วเขียว		
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์-ปอเทืองเมล็ดพันธุ์	ปอเทือง					ข้าวโพด				ปอเทือง		
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์-ปอเทือง(ปุ๋ยพืชสด)			ปอเทือง			ข้าวโพด						
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์-ปอเทือง-ถั่วเขียว	ถั่วเขียว	ปอเทือง				ข้าวโพด				ถั่วเขียว		
มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง					มันสำปะหลัง						
ไม้ผล						มะขาม,ลำไย						
ไม้ยืนต้น						ยางพารา,ปาล์มน้ำมัน,สัก,ไม้ยืนต้นผสม						
ปศุสัตว์						ปศุสัตว์						

รูปที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน พบว่ามีดิน 6 ชุดดิน และ 6 ดินคล้ายชุดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประกอบด้วยพืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ยางพารา สัก และลำไย

5.3 ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับพืชเศรษฐกิจ (บัณฑิต และคำรณ, 2542) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมมาก (S1)

พบว่าคุณภาพที่ดินมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชได้ดี คือ ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Mkn-sLA

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราย่อยสลายความอึดตัวของดิน (n) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sLB AC-mw,col-sLB/b Bg-mw-clB Bg-mw-clB/b Kp-gm-silA/b และ Ws-vd,gm-clB/b

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มี

ข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kp-silA Kp-silA/b Li-gclB/b Li-gclC Li-gclC/b Phi-gclC/b Phi-gslB/b Ws-clB/b Ws-clC/b Ws-mw-clB Ws-mw-clB/b และ Ws-vd-clB/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Li-gclD/st Li-gclE/st TL-vgclD/st TL-vgclE/st และ SC

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ชั้นที่มีความเหมาะสมมาก (S1)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชได้ดี คือ ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB/b

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราย่อยและความอิ่มตัวเบส (n) สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-slB AC-mw,col-slB/b Bg-mw-clB Bg-mw-clB/b Kp-silA Kp-silA/b Ws-clB/b Ws-clC/b Ws-mw-clB และ Ws-mw-clB/b

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kp-gm-silA/b Li-gclB/b Li-gclC Li-gclC/b Li-gclD/st Mkn-sIA Phi-gclC/b Phi-gslB/b และ Ws-vd,gm-clB/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Li-gclE/st TL-vgclD/st TL-vgclE/st และ SC

มันสำปะหลัง

ชั้นที่มีความเหมาะสมมาก (S1)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชได้ดี คือ ได้แก่ หน่วยงานที่ดิน Ws-vd-clB/b

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราย่อยสลายความอึดตัวของดิน (n) และสภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) ได้แก่ หน่วยงานที่ดิน AC-mw,col-slB AC-mw,col-slB/b Bg-mw-clB Bg-mw-clB/b Kp-silA Kp-silA/b Ws-clB/b Ws-clC/b Ws-mw-clB และ Ws-mw-clB/b

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยงานที่ดิน Li-gclB/b Li-gclC Li-gclC/b Li-gclD/st Phi-gclC/b และ Phi-gslB/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยงานที่ดิน Kp-gm-silA/b Li-gclE/st Mkn-silA TL-vgclD/st TL-vgclE/st Ws-vd,gm-clB/b และ SC

ยางพารา

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) และสภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) ได้แก่ หน่วยงานที่ดิน AC-mw,col-slB Bg-mw-clB Kp-silA Li-gclC Li-gclD/st Li-gclE/st และ Ws-mw-clB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sLB/b Bg-mw-clB/b Kp-silA/b Kp-gm-silA/b Li-gclB/b Li-gclC/b Mkn-sLA Phi-gclC/b Phi-gslB/b TL-vgclD/st TL-vgclE/st Ws-clB/b Ws-clC/b Ws-mw-clB/b Ws-vd-clB/b Ws-vd,gm-clB/b และ SC

ล็ก

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) และสภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sLB Bg-mw-clB Kp-silA Mkn-sLA และ Ws-mw-clB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sLB/b Bg-mw-clB/b Kp-silA/b Kp-gm-silA/b Li-gclB/b Li-gclC Li-gclC/b Li-gclD/st Li-gclE/st Phi-gclC/b Phi-gslB/b TL-vgclD/st TL-vgclE/st Ws-clB/b Ws-clC/b Ws-mw-clB/b Ws-vd-clB/b Ws-vd,gm-clB/b และ SC

ลำไย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ระบบอุณหภูมิต่ำ (t) ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) และความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราการย่อยสลายความอึดตัวเบส (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sLB Bg-mw-clB และ Kp-silA

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Mkn-sLA Ws-mw-clB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-slB/b Bg-mw-clB/b Kp-silA/b Kp-gm-silA/b Li-gclB/b Li-gclC Li-gclC/b Li-gclD/st Li-gclE/st Phi-gclC/b Phi-gslB/b Tl-vgclD/st Tl-vgclE/st Ws-clB/b Ws-clC/b Ws-mw-clB/b Ws-vd-clB/b Ws-vd,gm-clB/b และ SC

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	มันสำปะหลัง	ยางพารา	สักร	ลำไย
AC-mw,col-slB	S2 one	S2 on	S2 mon	S3 m	S3 m	S2 tmsn
AC-mw,col-slB/b	S2 one	S2 on	S2 mon	N	N	N
Bg-mw-clB	S2 osne	S2 ons	S2 mosn	S3 m	S3 m	S2 tmsn
Bg-mw-clB/b	S2 osne	S2 ons	S2 mosn	N	N	N
Kp-silA	S3 o	S2 o	S2 mo	S3 m	S3 m	S2 tms
Kp-silA/b	S3 o	S2 o	S2 mo	N	N	N
Kp-gm-silA/b	S2 o	S3 o	N	N	N	N
Li-gclB/b	S3 o	S3 r	S3 r	N	N	N
Li-gclC	S3 oe	S3 r	S3 r	S3 mr	N	N
Li-gclC/b	S3 oe	S3 r	S3 r	N	N	N
Li-gclD/st	N	S3 re	S3 re	S3 mr	N	N
Li-gclE/st	N	N	N	S3 mr	N	N
Mkn-slA	S1	S3 o	N	N	N	N
Phi-gclC/b	S3 oe	S3 r	S3 r	N	N	N
Phi-gslB/b	S3 oe	S3 r	S3 r	N	N	N

แผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	มันสำปะหลัง	ยางพารา	สักร	ลำไย
Tl-vgclD/st	N	N	N	N	N	N
Tl-vgclE/st	N	N	N	N	N	N
Ws-clB/b	S3 o	S2 r	S2 mr	N	N	N
Ws-clC/b	S3 oe	S2 re	S2 mr	N	N	N
Ws-mw-clB	S3 o	S2 or	S2 mor	S3 mr	S3 mr	S3 r
Ws-mw-clB/b	S3 o	S2 or	S2 mor	N	N	N
Ws-vd-clB/b	S3 o	S1	S1	N	N	N
Ws-vd,gm-clB/b	S2 o	S3 o	N	N	N	N
SC	N	N	N	N	N	N

หมายเหตุ : 1. คำอธิบายชุดดินดูจากตารางหน่วยแผนที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

2. ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน

t = อุณหภูมิเฉลี่ย

m = ปริมาณน้ำฝน

o = การระบายน้ำ

s = ความอุดมสมบูรณ์

n = อัตราร้อยละความอิ่มตัวเบส

r = ความลึกของดิน, ปริมาณกรวด

e = ความลาดชัน

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายความว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนายั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	<u>นโยบายหลัก</u> 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล <u>นโยบายเร่งด่วน</u> 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ⁴	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ. 2560-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง ยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาลพิษหมอกควันอย่างยั่งยืน
8	การพัฒนาภาคเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561-2565)	ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพ ประเด็นการพัฒนาที่ 4 ดำรงทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การเป็นกลุ่มจังหวัดสีเขียว
9	ยุทธศาสตร์จังหวัดแพร่ พ.ศ. 2564	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการเกษตรปลอดภัย และการค้า การลงทุน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
11	ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ (พ.ศ. 2561-2564)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบเศรษฐกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
12	ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า ใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดแพร่ พ.ศ. 2564 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดแพร่ พ.ศ. 2564 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตพื้นที่เกษตรกรรม เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตรักษาสมดุเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมและเขตพื้นที่แหล่งน้ำ รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตพื้นที่ป่าไม้	142,131	90.50
2. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	11,425	7.27
2.1 เขตทำนา	5,581	3.55
1) เขตทำนาพื้นที่ดอน	5,581	3.55
2.2 เขตปลูกพืชไร่	4,201	2.67
1) เขตปลูกข้าวโพด	3,069	1.95
2) เขตปลูกมันสำปะหลัง	1,118	0.71
3) เขตปลูกถั่วเขียว	14	0.01
2.3 เขตปลูกไม้ผล	44	0.03
1) เขตปลูกมะขาม	27	0.02
2) เขตปลูกลำไย	17	0.01
2.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น	1,522	0.97
1) เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม	35	0.02
2) เขตปลูกยางพารา	41	0.03
3) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	32	0.02
4) เขตปลูกสัก	1,414	0.90
2.5 เขตปศุสัตว์	77	0.05
3. เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,354	1.50
4. เขตรักษาสมดุเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม	530	0.34
5. เขตพื้นที่แหล่งน้ำ	619	0.39
รวม	157,059	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.1 เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 142,131 ไร่ หรือร้อยละ 90.50 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ต้าตอนบน ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ต้าฝั่งขวาตอนใต้ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ต้าฝั่งซ้าย ไม่รวมพื้นที่เกษตรกรรมที่ได้รับการประกาศให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน

6.4.2 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 11,425 ไร่ หรือร้อยละ 7.27 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 5 เขต ดังนี้

1) เขตทำนา

1.1) เขตทำนาพื้นที่ดอน มีเนื้อที่ 5,581 ไร่ หรือร้อยละ 3.55 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้นี้ ได้แก่ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (AC-mw) ดินบ้านจ้องที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Bg-mw) ดินกำแพงแสนที่มีจุดประสีเทา (Kp-gm) ชุดดินลี (Li) ชุดดินไพศาลี (Phi) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ws-mw) ดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกมาก (Ws-vd) และดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกมากและมีจุดประสีเทา (Ws-vd,gm)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง-ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ควรมีการปรับปรุงสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแช่ขังของน้ำในช่วงการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการปรับปรุงแปลงนา
- แนะนำเกษตรกรในการเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกข้าว
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่องการสร้างฝายน้ำล้น ขุดลอกแหล่งน้ำและคลองส่งน้ำ
- 2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการปลูกข้าวให้เหมาะสม การป้องกันและกำจัดโรคแมลงของข้าว
- 3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

2) เขตปลูกพืชไร่

2.1) เขตปลูกข้าวโพด มีเนื้อที่ 3,069 ไร่ หรือร้อยละ 1.95 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (AC-mw) ดินบ้านจ้องที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Bg-mw) ดินกำแพงแสนที่มีจุดประสีเทา (Kp-gm) ชุดดินลี (Li) ชุดดินไพศาลี (Phi) ชุดดินท่าลี่ (TL) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ws-mw) ดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกมากและมีจุดประสีเทา (Ws-vd,gm) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

2.2) เขตปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 1,118 ไร่ หรือร้อยละ 0.71 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ac-mw) ดินบ้านจ้องที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Bg-mw) ดินกำแพงแสนที่มีจุดประสีเทา (Kp-gm) ชุดดินลี (Li) ชุดดินไพศาลี (Phi) ชุดดินท่าลี่ (TL) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ws-mw) ดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกมากและมีจุดประสีเทา (Ws-vd,gm) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

2.3) เขตปลูกถั่วเขียว มีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินลี (Li)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง-ต่ำ
- ดินอยู่ในช่วงกรดจัดมาก ถึงเป็นกลาง
- เกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดินให้เหมาะสมต่อการปลูกพืช
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำผิวดินเพื่อการเกษตร

- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์

และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนองค์ความรู้เรื่องพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต ส่งเสริมการรวมกลุ่มการผลิตในรูปแบบแปลงใหญ่/สหกรณ์

2) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

3) เขตปลูกไม้ผล

3.1) เขตปลูกมะขาม มีเนื้อที่ 27 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินลี (Li) ชุดดินมวกเหล็ก (ML) ชุดดินแมร์ม (Mr) ชุดดินแพร์ (Pae) ดินแพร์ที่มีจุดประสีเทา และมีคิลาแลงอ่อน (Pae-gm,pic) ดินแพร์ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Pae-mw) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา (Ws-gm) ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ws-mw) ดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกลงมากและมีจุดประสีเทา (Ws-vd,gm) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

3.2) เขตปลูกลำไย มีเนื้อที่ 17 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินบ้านจ้องที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Bg-mw) ดินกำแพงแสนที่มีจุดประสีเทา (Kp-gm) ชุดดินลี (Li) ชุดดินท่าลี่ (TL) ชุดดินวังสะพุง (Ws) และดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกลงมากและมีจุดประสีเทา (Ws-vd,gm)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินอยู่ในช่วงกรดจัดมาก ถึงเป็นกลาง

- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

อัตราที่เหมาะสม

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดินให้เหมาะสมต่อการปลูกพืช
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- สร้างแหล่งน้ำในไร่นาเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะภัยแล้ง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม

เหมาะสม

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกไม้ผลให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ ส่งเสริมการรวมกลุ่มการผลิตในรูปแบบแปลงใหญ่/สหกรณ์

2) กรมชลประทาน สนับสนุนการทำอ่างเก็บน้ำ และฝาย เพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะภัยแล้ง

3) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาล

4) เขตปลูกไม้ยืนต้น

4.1) เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม มีเนื้อที่ 35 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินกำแพงแสนที่มีจุดประสีเทา (Kp-gm)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง-ต่ำ
- ดินอยู่ในช่วงกรดจัด ถึงกรดเล็กน้อย
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดินให้เหมาะสมต่อการปลูกพืช
- สร้างแหล่งน้ำในไร่นาเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะภัยแล้ง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ให้

ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดินให้เหมาะสมต่อการปลูกพืช
- สนับสนุนการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมป่าไม้ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริม สนับสนุน การปลูกป่า

3 อย่างประโยชน์ 4 อย่าง หรือการทำเกษตรแบบวนเกษตร

4.2) เขตปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 41 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินบ้านจ้องที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Bg-mw) ดินกำแพงแสนที่มีจุดประสีเทา (Kp-gm) ชุดดินลี (Li) ชุดดินไพศาลี (Phi) ชุดดินท่าลี่ (TL) และชุดดินวังสะพุง (Ws)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง-ต่ำ
- ดินอยู่ในช่วงกรดจัด ถึงเป็นกลาง
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดินให้เหมาะสมต่อการปลูกพืช
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- สร้างแหล่งน้ำในไร่นาเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะภัยแล้ง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับ

ปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดินให้เหมาะสมต่อการปลูกพืช
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- สนับสนุนการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง ส่งเสริมการผลิตแบบรวมกลุ่ม

4.3) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน มีเนื้อที่ 32 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินบ้านจ้องที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Bg-mw) ดินกำแพงแสนที่มีจุดประสีเทา (Kp-gm) ชุดดินไพศาลี (Phi) ชุดดินวังสะพุง (Ws) และดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกมากและมีจุดประสีเทา (Ws-vd,gm)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินอยู่ในช่วงกรดจัด ถึงเป็นกลาง
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดินให้เหมาะสมต่อการปลูกพืช
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- สร้างแหล่งน้ำในไร่นาเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะภัยแล้ง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดินให้เหมาะสมต่อการปลูกพืช
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- สนับสนุนการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการผลิตให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ ส่งเสริมการผลิตแบบรวมกลุ่ม

4.4) เขตปลูกสั้ก มีเนื้อที่ 1,414 ไร่ หรือร้อยละ 0.90 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (AC-mw) ดินบ้านจ้องที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Bg-mw) ดินกำแพงแสนที่มีจุดประสีเทา (Kp-gm) ชุดดินลิ้ (Li) ชุดดินไพศาลี (Phi) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ws-mw) ดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกมากและมีจุดประสีเทา (Ws-vd,gm) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินอยู่ในช่วงกรดจัด ถึงเป็นกลาง
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดินให้เหมาะสมต่อการปลูกพืช
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดินให้เหมาะสมต่อการปลูกพืช
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมป่าไม้ ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกสัก และการตัดโค่นสักตามข้อกำหนดของกรมป่าไม้

5) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 77 ไร่หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินบ้านจ้องที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Bg-mw) ดินกำแพงแสนที่มีจุดประสีเทา (Kp-gm) ชุดดินลี (Li) ชุดดินวังสะพุง (Ws) และดินวังสะพุงที่เป็นดินสีมากและมีจุดประสีเทา (Ws-vd,gm)

การจัดการที่ดินในอนาคต

- จัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้สัตว์มีน้ำกินและปลูกไม้ยืนต้นไว้เป็นร่มเงา จัดทำโครงการส่งเสริมด้านปศุสัตว์โดยกรมปศุสัตว์ให้ข้อเสนอแนะวิธีการเลี้ยงสัตว์ การปลูกและขยายพันธุ์หญ้าพันธุ์ดี การให้อาหารเสริม การผสมพันธุ์และการควบคุมโรค เป็นต้น
- ควบคุมมลภาวะด้านกลิ่น เสียง และน้ำเสียไม่ให้รบกวนและส่งผลกระทบต่อชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียงควบคุมและป้องกันโรคระบาดอย่างใกล้ชิดและเข้มงวด ปฏิบัติตามคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด
- ควบคุมมลพิษทางน้ำโดยมีนโยบายให้ผู้ก่อมลพิษต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความสกปรกปนเปื้อนน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

6.4.3 เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 2,354 ไร่ หรือร้อยละ 1.50 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย เขตชุมชน สถานที่ราชการ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานที่ที่เกิดจากกิจกรรมของชุมชน และระบบโครงข่ายคมนาคม จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

ควรเร่งศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนาได้อย่างถูกต้องตามความต้องการของชุมชน ในประเด็นปัญหาบางเรื่องที่เกิดขึ้นขีดความสามารถของท้องถิ่น ควรทำเรื่องถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อขอรับการสนับสนุนในการศึกษาปัญหา แนวทาง การแก้ไข จัดทำโครงการและงบประมาณเพื่อการดำเนินการต่อไป

6.4.4 เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม

มีเนื้อที่ 530 ไร่ หรือร้อยละ 0.34 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ ที่ลุ่ม บ่อขุดเก่า และพื้นที่ถม

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

ควรเร่งรัดศึกษาสภาพพื้นที่ดังกล่าวและพิจารณากำหนดแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ พร้อมทั้งกำหนดมาตรการในการป้องกันและรักษาพื้นที่ให้คงสภาพ เพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ บริเวณพื้นที่ซึ่งเป็นที่สาธารณะประโยชน์ หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจสอบ ป้องกันและดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกยึดครองพื้นที่ในเขตนี้ เพราะเป็นที่สาธารณะประโยชน์ ควรคงสภาพไว้เพื่อการรักษาสมดุลทางนิเวศต่อไป

6.4.5 เขตพื้นที่แหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 619 ไร่ หรือร้อยละ 0.39 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง อ่างเก็บน้ำ และบ่อน้ำในไร่นา แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

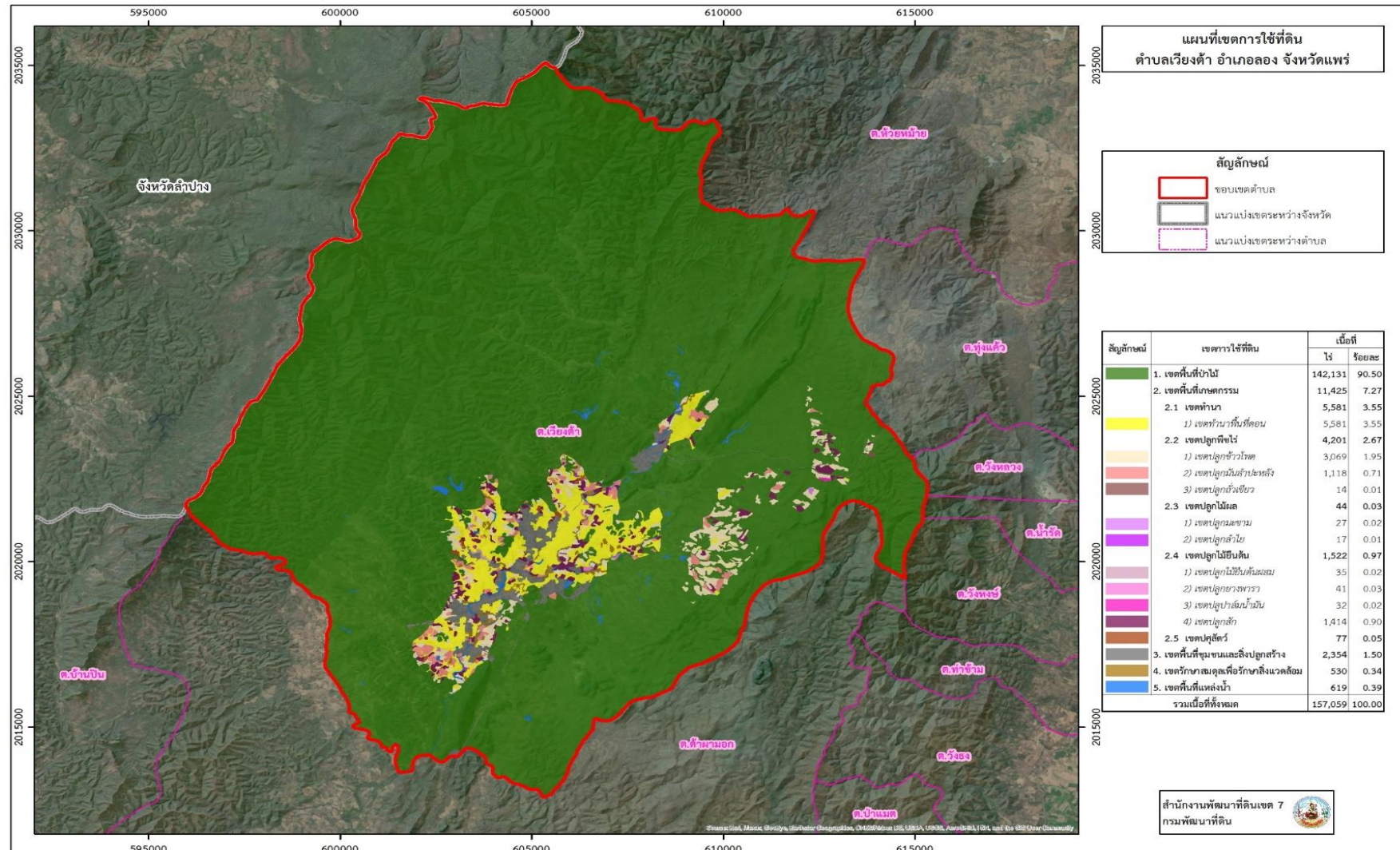
ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือ

ปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

แผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

ระบบพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
ข้าวนาปี												
ข้าวนาปี-ปอเทือง												
ข้าวนาปี-ถั่วเหลือง												
บริเวณพื้นที่ดอน												
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์												
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์-ถั่วเขียว												
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์-ปอเทืองเมล็ดพันธุ์												
มันสำปะหลัง												
ไม้ผล												
ไม้ยืนต้น												

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

6.6 การจัดการความเสี่ยง

การแก้ไขปัญหาตามที่มีข้อเสนอจากชุมชนและเทศบาลตำบลเวียงต้า ให้แก้ไขปัญหารวม 5 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายกั้นน้ำ ลำเหมือง เป็นต้น (2) สร้างอ่าง ฝ่ายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล (4) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ และ (5) ป้องกันน้ำท่วม นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาแต่ละเรื่องและแต่ละพื้นที่ได้ จำเป็นต้องดำเนินการเป็นระบบทั้งตำบล จึงจะสามารถแก้ไขปัญหารวมทั้ง 5 ประการได้

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565 และแผนล่วงหน้า ปี 2566-2568

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า ไปเสนอต่อสภาเทศบาลตำบลเวียงต้า เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินแพร่ เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ จำนวน 3 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565-2569

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 1.1.1) การส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์
 - 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 1.1.3) การส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน
 - 1.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 1.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยพืชสด
 - 1.1.6) การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
 - 1.1.7) จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)

- 1.1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- 1.1.9) การพัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมแบบแปลงใหญ่
- 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 1.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.3.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.3.3) การบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการ

เชิงรุก (Agri-Map)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 2.1.1) การส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์
 - 2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 2.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 2.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - 2.1.6) จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)
 - 2.1.7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
 - 2.1.8) การพัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมแบบแปลงใหญ่
- 2.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 2.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.3.2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.3.3) การบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการ

เชิงรุก (Agri-Map)

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 3.1) การบริหารจัดการน้ำ
 - 3.1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

(ตารางที่ 7-1)

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดแพร่)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.5) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการรวมกลุ่มการผลิตแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

1.6) ส่งเสริมการวิเคราะห์ดินตำบลเวียงต้า (กรมส่งเสริมการเกษตร)

1.7) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก, ขุดลอกฝาย, ขุดลอก, ลำห้วย, ก่อสร้างรางส่งน้ำ, คล. (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดแพร่)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการรวมกลุ่มการผลิตแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.5) การอบรมให้ความรู้การแปรรูปสินค้าทางการเกษตร (กรมพัฒนาชุมชน, กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.6) ส่งเสริมการวิเคราะห์ดินตำบลเวียงต้า (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.7) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

2.8) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก, ขุดลอกฝาย, ขุดลอก, ลำห้วย, ก่อสร้างรางส่งน้ำ คสล.
(องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

3) เขตปศุสัตว์ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

3.1) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดแพร่, สถานีพัฒนาอาหารสัตว์แพร่)

3.2) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก, ขุดลอกฝาย, ขุดลอก, ลำห้วย, ก่อสร้างรางส่งน้ำ คสล.
(องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

4.1) สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานแพร่, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

(ตารางที่ 7-2)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เทศบาลตำบลเวียงต้า เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2564 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำ พัฒนา ระบบส่งน้ำ การก่อสร้างฝาย รวม 11 รายการ ดังนี้

7.5.1 การพัฒนาแหล่งน้ำ

- 1) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยแม่แจ่ม
- 2) โครงการขุดลอกห้วยแม่ต้า ขุดวังน้ำท่าแก้มลิง
- 3) โครงการก่อสร้างแหล่งกักเก็บน้ำผิวดินวังดินแดงเพื่อต่อยอดการสูบน้ำพลังไฟฟ้า
- 4) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำแม่แรง ตอนล่าง
- 5) โครงการขุดลอกหน้าฝายแม่แรงและสบทาม
- 6) โครงการพัฒนาประสิทธิภาพอ่างเก็บน้ำห้วยกอก
- 7) โครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กและทำบ่อดักตะกอนดิน
- 8) โครงการขุดลอกฝายเก็บน้ำห้วยแม่แมง
- 9) โครงการขุดลอกฝายเก็บน้ำห้วยปุง
- 10) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ฟ้า
- 11) โครงการก่อสร้างฝายห้วยปงช้าง
- 12) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยฮ้อ

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา (เขตทำนาพื้นที่ดอน) เนื้อที่ 5,581 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1) การส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์ 1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3) การส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน 1.4) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยพืชสด) 1.5) การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 1.6) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 4,201 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 44 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 1,522 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1) การส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์ 1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
	1.5) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1.6) การพัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 77 ไร่	1. การบริหารจัดการน้ำ 1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา (เขตทำนาพื้นที่ดอน) เนื้อที่ 5,581 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดแพร่) 2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว) 4. ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) 5. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการรวมกลุ่มการผลิตแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร) 6. พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก, ขุดลอกฝาย, ขุดลอก, ลำห้วย, ก่อสร้างรางส่งน้ำ คสล. (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 4,201 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 44 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 1,522 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดแพร่) 2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร)

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	4. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการรวมกลุ่มการผลิตแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร) 5. การอบรมให้ความรู้การแปรรูปสินค้าทางการเกษตร (กรมพัฒนาชุมชน, กรมส่งเสริมการเกษตร) 6. สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล) 7. พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก, ขุดลอกฝาย, ขุดลอก, ลำห้วย, ก่อสร้างรางส่งน้ำ คสล. (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 77 ไร่	1. ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดแพร่, สถานีพัฒนาอาหารสัตว์แพร่) 2. พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก, ขุดลอกฝาย, ขุดลอก, ลำห้วย, ก่อสร้างรางส่งน้ำ คสล. (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)
1.6 เขตพื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 619 ไร่	1. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานแพร่, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น) ตามรายละเอียดข้อ 7.5

แผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ (พ.ศ. 2565-2569)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วย งานรับ ผิด ชอบ
			65	66	67	68	69		65	66	67	68	69		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
นาดอน, พืชไร่,ไม้ผล, ไม้ยืนต้น	1.1 การส่งเสริมการใช้ สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีฯ	ราย	100	100	100	100	100	500	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	12,500	พด.
นาดอน,พืชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ด พันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	10	10	10	10	10	50	297,500	297,500	297,500	297,500	297,500	1,487,500	พด.
นาดอน, พืชไร่,ไม้ผล, ไม้ยืนต้น	1.3 การส่งเสริมการปลูกพืช ปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	พด.
นาดอน, พืชไร่,ไม้ผล, ไม้ยืนต้น	1.4 การพัฒนากลุ่ม เกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลด การใช้สารเคมีทาง การเกษตร	กลุ่ม	-	-	5	5	5	10	-	-	25,000	25,000	25,000	75,000	พด.
นาดอน, พืชไร่,ไม้ผล, ไม้ยืนต้น, ปศุสัตว์	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ย อินทรีย์	แห่ง	1	1	1	-	-	3	235,000	235,000	235,000	-	-	705,000	พด.

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ (พ.ศ. 2565-2569) (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วย งานรับ ผิด ชอบ
			65	66	67	68	69		65	66	67	68	69		
นาดอน, พืชไร่,ไม้ผล, ไม้ยืนต้น	1.6 การส่งเสริมการ ปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	50	50	50	50	50	250	750	750	750	750	750	3,750	พต.
นาดอน	1.7 การส่งเสริมการไถกลบ และผลิตปุ๋ยอินทรีย์ฯ	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	119,000	119,000	119,000	119,000	119,000	595,000	พต.
นาดอน, พืชไร่,ไม้ผล, ไม้ยืนต้น	1.8 การพัฒนาคุณภาพดิน ในระบบส่งเสริมแบบแปลง ใหญ่	กลุ่ม	-	1	1	1	1	4	-	25,000	25,000	25,000	25,000	100,000	พต.
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
นาดอน,พืชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น, ปศุสัตว์	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำใน ไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	10	14	15	15	15	69	178,000	249,200	267,000	267,000	267,000	1,228,200	พต.
	3. การฟื้นฟูและป้องกัน การชะล้างพังทลายของดิน														
นาดอน,พืชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000	600,000	พต.
นาดอน,พืชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดิน และน้ำ	ไร่	-	200	200	200	200	800	-	800,000	800,000	800,000	800,000	3,200,000	พต.

แผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ (พ.ศ. 2565-2569) (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วย งานรับ ผิด ชอบ
			65	66	67	68	69		65	66	67	68	69		
นาดอน,พืชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	3.3 การบริหารจัดการฯ (Agri-Map)	ไร่	-	150	150	150	-	450	-	375,000	375,000	375,000	-	1,125,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2563. **ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2563).** กระทรวงมหาดไทย. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2564. **ข้อมูลบ่อน้ำบาดาล.** กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมพัฒนาชุมชน. 2562. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562.** กระทรวงมหาดไทย. แหล่งที่มา: <http://ebmn.cdd.go.th>, 19 กรกฎาคม 2564.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. **หมอดินอาสาตำบลเวียงต้า ปี 2564.** ไฟล์ข้อมูล.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. **แผนพัฒนาการเกษตรตำบลเวียงต้า ปี 2561 - 2565.** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2564. **ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร.** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2562. **สถิติภูมิอากาศ พ.ศ. 2562** กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. เอกสารจากเครื่องคอมพิวเตอร์.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. **ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดแพร่.** ไฟล์ข้อมูล.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2560. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน มาตรฐาน 1: 25,000 (Shapefile).** กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2563. **แผนที่ชุดดิน มาตรฐาน 1: 25,000 (Shapefile).** กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลเวียงต้า. 2562. **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565).** เทศบาลตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่.
- สถานีอุตุนิยมวิทยาแพร่. 2562. **สถิติภูมิอากาศ.** กรมอุตุนิยมวิทยา. เอกสารจากเครื่องคอมพิวเตอร์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม. 2559. **บัญชีรายชื่อสายทางที่ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** ไฟล์ข้อมูล.
- FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report.** (AGL/INS), Rome.
- FAO. 1993. **Guidelines for Land Use Planning.** Rome.
- Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture.** Springer-Verlag Berlin Heidelberg.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

นโยบายของรัฐในกรณีนี้เป็นไปตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ดังนี้

- (1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562
- (2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562
- (3) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มิถุนายน 2541
- (4) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 26 พฤศจิกายน 2561

โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ¹

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้มีการช่วยเหลือประชาชนที่ทำกินอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ตามบทบัญญัติมาตรา 64 ดังนี้

มาตรา 64 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช สำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้น เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติ ภายใต้กรอบมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศ หรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และมีระยะเวลาการบังคับใช้คราวละไม่เกินยี่สิบปี และ

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562

อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในการอนุรักษ์ ปันฟู ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน และมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม เกือบหา นำออกไปทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด ทราย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือนำหรือปล่อยสัตว์ ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา นี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ²

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้ช่วยเหลือประชาชนที่ทำกินอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ตามความในบทบัญญัติมาตรา 121 ดังนี้

มาตรา 121 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชสำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้นเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ภายใต้กรอบเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะ

² ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562

รักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากร ป่าไม้และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและมีระยะเวลาบังคับใช้คราวละไม่เกินยี่สิบปี และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนในการอนุรักษ์ ป่า พืช ดุแลรักษาสัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกินและมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลง สภาพพื้นที่ไปจากเดิม เกือบหา นำออกไป กระทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งสัตว์ป่า ไม้ ดิน หิน กรวด หินทราย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศน์ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ หรือนำหรือปล่อยสัตว์ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา นี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติสุข และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(3) มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ วันที่ 30 มิถุนายน 2541

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ดังนี้

1. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้พิจารณาทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้แล้ว มีความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร ให้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักร่วมกับหลักฐานอื่น และการกำหนดมาตรการการอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าไม้ไม่ให้ขยายพื้นที่เพิ่มเติม มติคณะกรรมการฯ โดยสรุปให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) พิจารณาปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ โดยเฉพาะมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 17 เมษายน 2540 วันที่ 22 เมษายน 2540 และวันที่ 29 เมษายน 2540 โดยให้ใช้แนวทางมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 เมษายน 2540 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมทั้งประเทศเป็นฐานในการปรับปรุงและนำความเห็นของคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติไปประกอบการพิจารณาด้วย

2. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้ประชุมเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2541 เกี่ยวกับเรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยมีมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้

โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ เพื่อเป็นการสงวนคุ้มครองป้องกันพื้นที่ป่าไม้ของชาติที่เหลือนอยู่ไว้ให้ได้ จึงกำหนดมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ป่าไม้ เป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้

1.1 ป่าสงวนแห่งชาติ

1) พื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร และพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจที่เสื่อมสภาพ
กรมป่าไม้ได้มอบพื้นที่ดังกล่าวให้ ส.ป.ก.นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามนโยบายรัฐบาล เมื่อปี พ.ศ. 2536 แล้วตั้งนั้นเพื่อให้นโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลสัมฤทธิ์ผลจึงให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ปฏิบัติตามข้อตกลงว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกลับคืนกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2538 โดยเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จ ทุกป่าโดยเร็ว

(2) พื้นที่ที่ไม่สมควรนำไปปฏิรูปที่ดิน ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามหน้าที่และความรับผิดชอบ และเพื่อเปิดโอกาสให้ราษฎรในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างเป็นรูปธรรม ให้กรมป่าไม้พิจารณาตามความเหมาะสมจัดการพื้นที่ที่มีสภาพป่าแปลงเล็ก แปลงน้อย ในพื้นที่ราบและมีใช้เป็นพื้นที่ที่ควรสงวนรักษาไว้เพื่อคุ้มครองระบบนิเวศ และสภาพแปลงดังกล่าวจะต้องไม่ติดกับป่าผืนใหญ่ โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท้องที่และ ส.ป.ก. กรณีนี้ให้พิจารณาจัดทำเป็นพื้นที่ทดลองจัดการเป็นบางแห่งก่อน

(3) ให้ ส.ป.ก. นำผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไปเร่งรัดกำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน เมื่อมีเขตปฏิรูปที่ดินแล้วให้ ส.ป.ก. เร่งรัดดำเนินการต่อไป และให้กำหนดเป็นเงื่อนไขการใช้ที่ดิน ส.ป.ก. ให้ราษฎรปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ของเนื้อที่ที่ได้รับ กรณีเป็นพื้นที่ติดกับเขตป่าไม้จะต้องปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นเป็นแนวกันชน และให้นำเอาวิธีการจัดรูปแปลงที่ดินให้มีขนาดเหมาะสมเพื่อใช้แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินอยู่อาศัย/ทำกินของราษฎรในเขตป่าไม้ด้วย

2) พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติมตามผลการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากร
และที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 และ 17 มีนาคม 2535 ซึ่งกำหนดไว้ว่าเมื่อดำเนินการในพื้นที่ให้กรมป่าไม้ปรับแนวเขตได้ตามสภาพข้อเท็จจริงและความเหมาะสมในภูมิประเทศ ผลจากการปรับแนวเขตให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) บริเวณพื้นที่ที่ปรับออกเป็นพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ หากมีราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม

(2) พื้นที่ที่ผ่านการตรวจสอบและมีความเหมาะสมที่จะกำหนดไว้เป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ ให้กรมป่าไม้กำหนดเป็นป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ให้กรมป่าไม้จัดทำแนวเขตที่ชัดเจน และป้องกันดูแลคุ้มครองอย่างเข้มงวด ไม่ให้ราษฎรบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองอยู่อาศัยทำกิน หากมีการบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด

1.2 ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1, ชั้นที่ 2 และเขตอนุรักษ์ป่าชายเลน)

เนื่องจากเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้กำหนดขึ้น เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่มีคุณค่าหายาก เพื่อการป้องกันภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัยและการพังทลายของดิน รวมถึงตลอดถึงเพื่อประโยชน์ด้านการศึกษา วิจัย นันทนาการของประชาชนและความมั่นคงของชาติ ดังนี้

- 1) ยืนยันนโยบายของรัฐที่จะไม่นำพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรีไปดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- 2) ให้กรมป่าไม้สำรวจพื้นที่ที่มีการครอบครองให้ชัดเจน และขึ้นทะเบียนผู้ครอบครอง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- 3) ให้กรมป่าไม้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหาร (หากไม่มีให้ใช้ภาพถ่ายดาวเทียม) ซึ่งถ่ายภาพพื้นที่นั้นไว้เป็นครั้งแรกหลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก และต้องพิจารณาร่วมกับพยานหลักฐานอื่น ซึ่งแสดงว่าได้มีการครอบครองทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามนั้นๆ ด้วย
- 4) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินมาก่อน ให้กรมป่าไม้จัดทำขอบเขตบริเวณที่อยู่อาศัย/ทำกินให้ชัดเจน ห้ามขยายพื้นที่เพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ตามความจำเป็นเพื่อการครองชีพ แต่ถ้าเป็นพื้นที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศ พื้นที่ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการคุ้มครองดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ให้พิจารณาดำเนินการช่วยเหลือราษฎรตามความเหมาะสมเพื่อให้หาที่อยู่อาศัย/ทำกินแห่งใหม่ หรือดำเนินการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากบริเวณนั้นไปอยู่อาศัย/ทำกินในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยในพื้นที่รองรับให้มีการสนับสนุนด้านสาธารณูปโภคการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งพิจารณารับรองสิทธิในที่ดินตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พื้นที่ที่ราษฎรได้เคลื่อนย้ายออกไปแล้ว ให้ทำการปลูกฟื้นฟูสภาพป่าต่อไป

5) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินหลังวันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

(1) ให้เคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้น แล้วทำการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ให้เตรียมแผนการรองรับในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยสนับสนุนด้านสาธารณูปโภค การพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งการพิจารณารับรองสิทธิที่ดินตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(2) หากยังไม่สามารถเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ได้ทันที ให้ดำเนินการควบคุมขอบเขตพื้นที่มิให้ขยายเพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และในระหว่างรอการเคลื่อนย้ายให้จัดระเบียบที่อยู่อาศัย/ทำกินให้เพียงพอกับการดำรงชีพ

6) การดำเนินการตาม 4) และ 5) จะต้องกำหนดเงื่อนไขการใช้พื้นที่ให้เป็นไปในรูปแบบของการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และ/หรือสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

7) ให้ทุกส่วนราชการที่ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สูง ทำการพัฒนาเฉพาะความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ

1.3 พื้นที่อื่นๆ ที่สงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อกิจการป่าไม้

กรณีที่มีราษฎรร้องเรียนเสนอปัญหาให้จังหวัดดำเนินการตั้งคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยให้มีทั้งฝ่ายราชการและราษฎรฝ่ายละเท่าๆ กัน การตรวจสอบข้อเท็จจริงให้พิสูจน์การอยู่อาศัยครอบครองทำประโยชน์ในพื้นที่ให้ชัดเจนว่ามีมาก่อนหรือไม่ ราษฎรเดือดร้อนอย่างไร เคยได้รับการช่วยเหลือจากทางราชการมาแล้วหรือไม่ แล้วเสนอมาตรการหรือแนวทางแก้ไขปัญหามาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาตามมาตรการและแนวทางของแต่ละพื้นที่ที่เป็นปัญหา ทั้งนี้ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ความเป็นธรรมกับราษฎรให้มากที่สุด

2. ด้านการป้องกันพื้นที่ป่าไม้ และอื่น ๆ

2.1 ถ้ามีการกระทำใดๆ อันเป็นการบุกรุกพื้นที่ป่าใหม่และ/หรือขยายพื้นที่อยู่อาศัย/ทำกินเพิ่มเติม หรือเป็นการทำลาย หรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม ให้ดำเนินการตามกฎหมายโดยเฉียบขาด และเพื่อป้องกันมิให้มีการยึดถือครอบครองพื้นที่ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่สั่งให้ผู้กระทำผิดออกจากพื้นที่ ทำลาย รื้อถอน และ/หรือดำเนินการอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

2.2 ให้คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติกำกับดูแลให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ประสานการปฏิบัติงานอย่างสอดคล้องและมีเอกภาพ เพื่อความมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

2.3 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย โดยจัดให้องค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น อบต.หรือสภาตำบล และชุมชนเข้ามาร่วมดูแลรักษาสภาพป่าไม้มิให้มีการบุกรุกทำลาย หรือกระทำการใดอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม

2.4 ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ซึ่งประกอบด้วย แผนงาน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการป้องกันพื้นที่ 2) ด้านการควบคุมพื้นที่ 3) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านการติดตาม ประเมินผลและระบบข้อมูล โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดการฯ อันจะทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้เป็นไปอย่างเป็นระบบ ยั่งยืน และเกิดความชัดเจนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

2.5 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ออกโดยมิชอบในพื้นที่ป่าไม้ ให้แล้วเสร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

2.6 ให้สำนักงานประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินกิจกรรมตามนโยบาย มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหในแต่ละประเภทพื้นที่ รวมถึงการดำเนินการแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในระดับพื้นที่ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยให้เสนอขอตั้งงบประมาณเป็นปีๆ ไป

(4) มติคณะรัฐมนตรีเรื่อง พื้นที่เป้าหมายและกรอบมาตรการแก้ไขปัญหการอยู่อาศัยและ ทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท)

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 ลงมติว่า

1. เห็นชอบในหลักการตามกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอและให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย ทั้งนี้ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ถูกต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

2. ในการดำเนินการตามกรอบมาตรการแก้ไขปัญหการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้แก่ประชาชนทั่วไป ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ถูกต้อง ตรงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจตนารมณ์ หลักเกณฑ์ และ

เงื่อนไขในการจัดสรรที่ดินของแต่ละกลุ่มพื้นที่ รวมทั้งการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องและสิทธิของผู้ได้รับจัดสรรที่ดิน เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งและข้อพิพาทในภายหลัง

3. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณา กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขการบุกรุกพื้นที่ป่าให้ชัดเจนและดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอย่างจริงจังเพื่อไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มเติมอีก

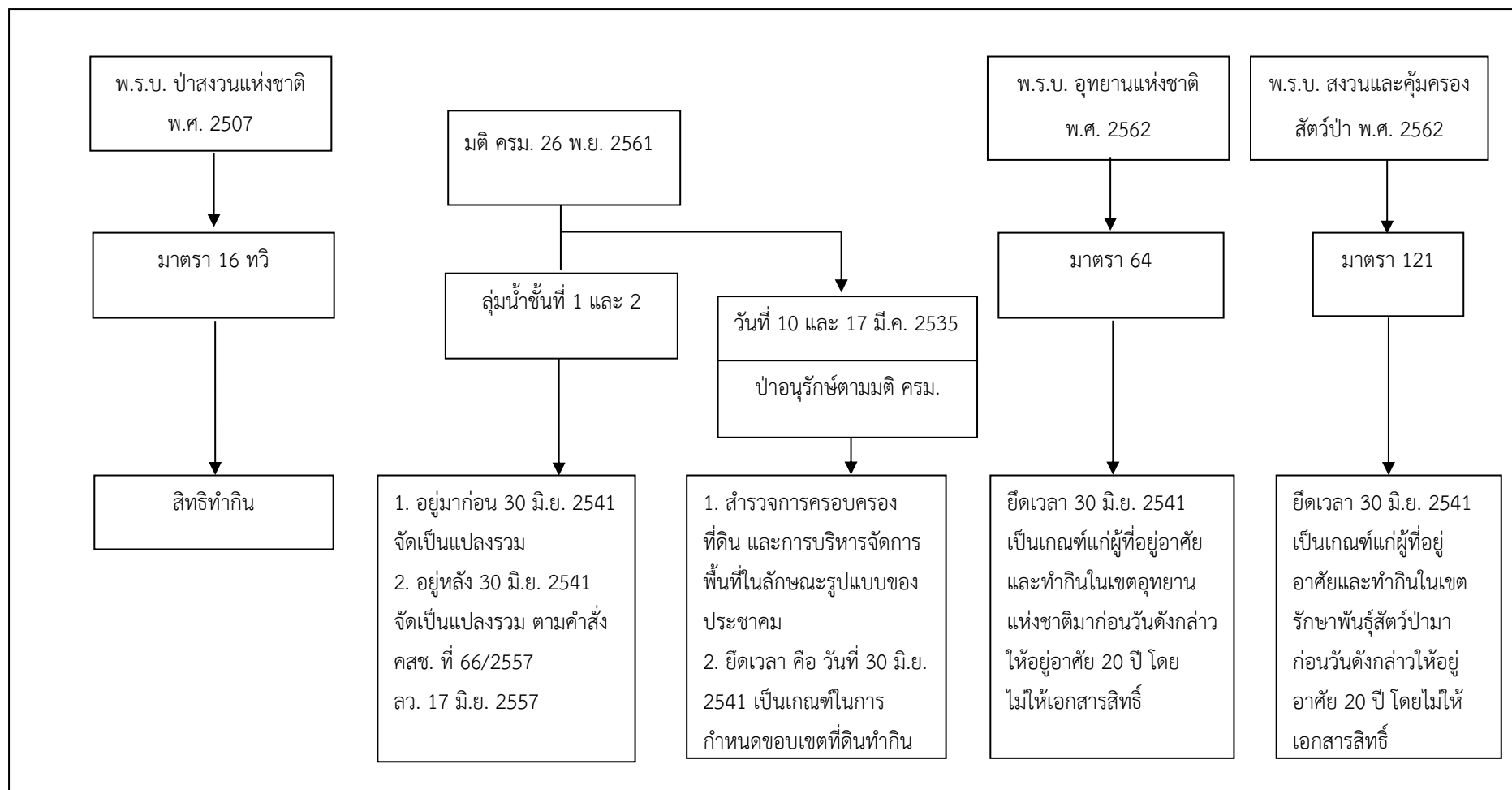
พื้นที่เป้าหมาย	กรอบมาตรการแก้ไขปัญหา
กลุ่มที่ 1 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 3,4 และ 5 ก่อน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541	อนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบาย รัฐบาล (คทช.)
กลุ่มที่ 2 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 3,4 และ 5 หลัง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และต้องปฏิบัติตาม คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2557	อนุญาตให้อยู่อาศัยและทำกินแบบแปลงรวม โดยออกแบบการใช้พื้นที่ร่วมกัน ระหว่างชุมชน และหน่วยงานรัฐ โดยชุมชนต้องดูแลรักษาและใช้ประโยชน์พื้นที่ ในลักษณะที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ ตามที่กำหนดร่วมกัน
กลุ่มที่ 3 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 1 และ 2 - ก่อน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลัง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541และต้องปฏิบัติตามคำสั่งคณะรักษาความ สงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2557	1.จัดระเบียบการใช้ที่ดินทำกิน และรับรองการอยู่อาศัยทำกินในลักษณะแปลง รวม 2.กำกับควบคุมจัดการการใช้ที่ดินและป่าไม้ภายใต้การอนุรักษ์และพัฒนาอย่าง ยั่งยืน ห้ามบุกรุกขยายพื้นที่ 3.ฟื้นฟูสภาพป่าในรูปแบบการมีส่วนร่วม ส่งเสริมราษฎรปลูกป่า 3 อย่าง 4.ใช้มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ ควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมลดการชะล้าง พังทลาย วางแผนร่วมกับราษฎรและกรรมการหมู่บ้าน ประชาคม/ออกแบบ/คัดเลือกพันธุ์ ไม้ตามแนวพระราชดำริปลูกป่า 3 อย่าง เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าโดยกรมป่าไม้จัดหา พันธุ์ไม้และให้ราษฎรเป็นผู้ดูแลต้นไม้ที่ปลูกและราษฎรใช้ประโยชน์ที่ดินใน ระหว่างแถวของต้นไม้ได้ โดยราษฎรจะได้รับประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถวของ ต้นไม้ได้ โดยราษฎรจะได้รับประโยชน์จากการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากไม้ที่ปลูกและ พืชพื้นล่างด้วย
กลุ่มที่ 4 ชุมชนที่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ - ก่อน มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลัง มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541	แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินของราษฎรในเขตป่าอนุรักษ์ 1. <u>หลักการจัดการพื้นที่</u> เพื่อให้คงเจตนารมณ์ของการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับ พื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ชุมชนที่จะได้รับการพิจารณาต้องเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่ เดิม ไม่มีการจัดที่ดินให้แก่บุคคลภายนอกพื้นที่มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ทำกินที่ เป็นที่ยอมรับร่วมกัน และเป็นการให้สิทธิทำกินมิให้เอกสิทธิ์ 2. <u>แนวทางการจัดการพื้นที่</u> ที่ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก คือ การสำรวจการ ครอบครองที่ดิน และการบริหารจัดการพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อตกลงแนวเขตบริหาร

	เพื่อการอนุรักษ์ ที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในรูปแบบของการประชาคมของชุมชน โดยมีคณะกรรมการ/คณะทำงาน ที่แต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัด ดำเนินการ 2 ระดับ คือ 2.1 คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่ เพื่อร่วมกับชุมชนในการสำรวจและบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกัน 2.2 คณะกรรมการพิจารณาผลการสำรวจการครอบครองที่ดินระดับนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ หรือสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์สาขาเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินการและแก้ไขปัญหาจากผลการดำเนินงานของคณะทำงานฯ ระดับพื้นที่ โดยนำผลการสำรวจตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และการตรวจสอบผู้ครอบครองที่เป็นผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมอื่นๆ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 66/2547 มาตรวจสอบร่วมกับราษฎร เพื่อจัดระเบียบการครอบครองที่ดิน และกำหนดให้เป็นเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ 3.การดำเนินการดังกล่าวเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการพิจารณาอนุญาต เมื่อร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติพ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ..... ได้รับการพิจารณาเห็นชอบและมีผลใช้บังคับแล้ว โดยสามารถนำแนวเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ มาจัดทำเป็นโครงการ/แผนงานเพื่อนำเสนอขออนุญาตใช้พื้นที่ได้ตามกฎหมายต่อไป
กลุ่มที่ 5 ชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลน -พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และพื้นที่เกษตรกรรม - พื้นที่เมืองและสิ่งก่อสร้างถาวร	1. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 1.1ดำเนินการจัดทำเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน พร้อมทั้งพื้นที่ดินส่วนที่อยู่ห่างจากทะเลไม่น้อยกว่า 100 เมตร และพื้นที่ที่อยู่ห่างจากริมคลองไม่น้อยกว่า 20 เมตร เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน 1.2ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับป่าชายเลน โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดำเนินการกำหนดอัตราและเรียกเก็บค่าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนในกรณีต่างๆ 1.3 เสนอและรับฟังข้อคิดเห็นของคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาด 2. คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่ 2.1 จัดประชุมชี้แจงราษฎรในพื้นที่เป้าหมายให้ทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานให้มีความถูกต้องตรงกันก่อนจะมีการดำเนินการขั้นตอนต่อไป 2.2 สำรวจ ตรวจสอบและจัดทำแผนผัง การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลง 2.3 จัดทำขอบเขต แผนผัง บริเวณที่ยังคงสภาพเป็นป่าชายเลน 3. คณะกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนที่มีการครอบครองทำประโยชน์ 3.1 จัดทำแผนบริหารจัดการและโครงการเพื่อการอนุญาต 3.2 รับฟังความคิดเห็นของคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาดและนำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ 3.3 นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบและยกเว้นมติคณะรัฐมนตรี

	3.4 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการอนุญาตตามแผนบริหารจัดการพื้นที่และหลักเกณฑ์ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลน และป่าชายหาด และคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ
--	--

รูปผนวกที่ 1-1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

คณะผู้จัดทำ

นายนครินทร์	ชมภู
นายศรัณณพงศ์	ชัยวัฒนกุล
นายอรรถพันธ์	ศรีสุภโธหาร
นายदनัย	พรอำนวยลาภ
นางฉัตรนภา	พรมล่องวัน
นางสาวกรรณก	ดีพรมกุล
นางสาวสุดาร์ตน์	สุรินทร์
นางสาวสลิรัตน์	วงศ์จันทร์

